

**"מרן פנה אלי: "האם אתה יודע את
הש"ס?" השבתי: "זכי לא די הביזיונות
שיהיו לי כשאבוא לשמים וישאלו
אותי אם אני יודע ש"ס?"**

**שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מישקובסקי
והמשגיח הג"ר איסר זלמן שוב, בזיכרונות ואמרות טהורות שזכו לשמוע
מפה קדשו של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל**

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת וישב פ"ה | גליון מס' 461 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"פעם כשנכנסתי למרון, הוא פנה אלי: "האם אתה יודע את הש"ס?" השבתי: "וכי לא די הביזיונות שיהיו לי כשאבוא לשמים וישאלו אותי אם אני יודע ש"ס? לאחמ"כ אמר מרן לי: "כאן אתה יכול לענות לי עם בדיחות, שם בשמים זה 'ביזי בזיונות'! מדארף קענען ש"ס! צריכים לדעת את הש"ס!"

שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי והמשגיח הג"ר איסר זלמן שוב, בזיכרונות ואמרות טהורות שזכו לשמוע מפה קדשו של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

את השיחה פותח המשגיח דישיבת 'אמרי משה', ומי שהיה מסור בלב ונפש למרן במשך שנים והיה צמוד אליו שעות רבות מדי יום, הג"ר איסר זלמן שוב שליט"א: "פעם הגיע כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא שליט"א לביקור אצל מרן ראש הישיבה זצ"ל, אמר הרבי מסקווירא, שהוא רגיל לשנן באוזני תלמידיו וחסידיהם, את מאמר הגמרא איזהו "העושה צדקה בכל

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת יום ה'יארצייט' של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אשר התבקש לישיבה של מעלה לפני שבע שנים, בכ"ד כסלו תשע"ה, קיימנו שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי והמשגיח הג"ר איסר זלמן שוב, המעלים יחדיו זיכרונות ומשמיעים אמרות טהורות שזכו לשמוע מפה קדשו של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. לאחר שבשבעות קודמים פרסמנו מעל גבי 'לקראת שבת' שיחה מרתקת ומיוחדת שערכנו עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א, התקבלו במערכת תגובות נלהבות, על כן ביקשנו לקיים שיחה נוספת, ובסייעתא דשמיא נאות הרב מיישקובסקי, כשהפעם הוא צירף אליו לשיחה גם את ידידו ורעו הג"ר איסר זלמן שוב, משגיח דישיבת 'אמרי משה' - הישיבה אשר הוקמה על פי הדרכתו של מרן, ופועלת עד עצם היום הזה, לאורו ובדרך המיוחדת שהתווה מרן לתלמידיו, ראש הישיבה ואנשי הצוות שלה. בסייעתא דשמיא מתפרסמים הדברים בגיליון של ערש"ק פרשת 'וישב', יהיו הדברים לזכר נשמתו הטהורה, ותעמוד לנו זכותו הגדולה להשפיע עלינו רוח טהרה שנזכה להידבק בדרכו ולצעוד לאורו הזך והטהור.

תשאירו אותו בישיבה

"אמר לנו מרן, "אם יש לו ג'ישמאק בלימוד, תשאירו אותו בישיבה".
"כמובן שעשינו כדבריו, ואכן כעבור תקופה הבחור תפס את עצמו
בידיים והתחיל להשקיע בלימוד, עד שהפך להיות מצוין שבמצוינים,
וקיבלנו כמה וכמה בקשות מישיבות גדולות שונות שרוצות לקבל
דווקא את הבחור הזה לשורותיהן".

"הרב רבר ביקש ממני שאספר את סיפור המעשה הזה למרן
הגראי"ל כשתהיה לי הזדמנות", ממשיך הגר"י מיישקובסקי, "ואכן,
בפעם הבאה שבאתי למרן זצ"ל, סיפרתי לו את הסיפור הזה, וראיתי
שמרן מקשיב ברוב קשב.

"מיד לאחר מכן עברתי לדבר על נושא אחר, ובעודי מרצה את
דברי, עצר אותי מרן ואמר לי "תגיד לרב רבר 'ישר כח' על המעשה
הזה!".

"ראיתי דבר מדהים! מרן לא רק שמע את הסיפור, הוא גם התעמק
בו, וכשאני המשכתי לדבר על נושא אחר, הוא עדיין חשב על הסיפור
הזה, ואף דאג שאמסור בשמו "ישר כח", כהכרת הטוב, כי הדבר
שימח אותו לדעת שמההוראה שלו יצאו כאלו פירות נפלאים!

"בהזדמנות אחרת, באתי למרן עם מקרה של בחור שלמד בישיבה
אחרת, ולצוות היה קשה איתו מכל הבחינות, עד שכבר היו חלק
מאנשי הצוות שטענו שהגיע הזמן לשקול את הרחקתו כדי שלא
ישפיע לרעה על בחורים אחרים.

"הצגתי את הדברים בפני מרן, שהכיר היטב את אותה ישיבה ואת
הנפשות הפועלות בה, וענה לי "בשנה הבאה הבחור הזה עולה
למגיד שיעור ש'מחלק סוכריות' ונותן ג'ישמאק מיוחד בלימוד - זה
טוב גם נגד היצר הרע, שישאירו אותו בישיבה, והמאור שבתורה
יחזירו למוטב!". כמובן שהבחור נשאר בישיבה ובשנה שלאחר
מכן התחולל אצלו שינוי גדול מאוד לטובה, בזכות הארת הפנים
של אותו מגיד שיעור שמכניס אותם לג'ישמאק של עיון, שמרבה
להחמיא לתלמידיו ולקרבתם לתורה בדרך של חיבה ואהבה".

אבל הבחורים החלשים? זה העולם הבא שלך!

הגראי"ז שוב: "סיפרו על הגאון רבי נחמיה קלויזנר זצ"ל, מוותיקי
מריבצי התורה, שביום בו התמנה כמגיד שיעור בישיבת 'חוג חתם
סופר', הוא פגש באקראי את מרן זצ"ל ברחובה של עיר, והחליט
לנצל את ההזדמנות כדי לקבל איזו עצה טובה ולשמוע דברי הדרכה
ממרן שכבר היה אז ראש ישיבה ותיק.

אמר לו מרן כך: "די גוטע בחורים", כלומר הבחורים הטובים בשיעור
שלך, זה העולם הזה שלך, מהם תרווה ויהיה לך סיפוק גדול
מהעבודה איתם. על הלימוד עם הבחורים הבינוניים, אתה מקבל
משכורת, ועליך ללמד אותם כדי להצדיק את השכר שמשלמים לך.

אבל הבחורים החלשים? זה העולם הבא שלך!".

"ממרן ראש הישיבה עצמו שמעתי", מוסיף הגראי"ז שוב, "שפעם
באו למרן החזון איש עם בחור שהיו לישיבה בעיות גדולות איתו
וחשבו להוציא אותו מהישיבה. מרן החזון איש ביקש שישלחו
אליו את הבחור, ושוחח איתו במשך כחצי שעה או ארבעים דקות,

עת", זה הזן ומפרנס בניו ובנותיו כשהן קטנים.

כלומר, הסביר הרבי, כשיהודי קם בבוקר, מתפלל שחרית ויוצא
לעבודה כדי שיוכל לפרנס את אשתו וילדיו, הוא עושה צדקה בכל
רגע ורגע, כל פעולה שלו בעבודה היא צדקה.

"כל היום אתם דואגים לעולם הבא שלכם", אומר הרבי מסקווירא
לאלו מחסידיו שנאלצים לצאת ולעבוד כדי לפרנס את משפחתם,
"עושים צדקה בכל עת! אבל מה יהיה עם העולם הזה שלכם? איך
תוכלו ליהנות כאן בעולם הזה? בשביל זה צריכים לקבוע עיתים
לתורה!".

"ראש הישיבה שמע את הדברים, שיבח וקילס בהתלהבות רבה את
הגישה הזאת, שהיחס ללימוד גמרא עם רש"י ותוס' צריך להיות
עניין של 'עולם הזה', פשוט ליהנות מהלימוד! שיהיה 'ג'ישמאק',
והנאה מרובה בכל פעם כשיהודי פותח את הגמרא.

ה'ג'ישמאק' בלימוד וההשפעה שלו על האדם

ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א,
מרחיב בנושא היחס של מרן זצ"ל, לעניין של ה'ג'ישמאק' בלימוד
וההשפעה שלו על האדם.

"סיפר לי הגאון רבי שמואל רבר זצ"ל, ראש ישיבת 'אוצר התורה',
שפעם פנה אליו ראש ישיבה שפתח ישיבה גדולה חדשה, וביקש
ממנו שישלח לישיבתו את אחד המצוינים שבתלמידי ישיבת 'אוצר
התורה', שאמור לעלות לישיבה גדולה בזמן הבא. כמו שמקובל
כשפותחים ישיבה חדשה, מנסים לגייס את טובי התלמידים כדי
לתת לה בסיס התחלתי חזק שממנו תוכל להוסיף ולהתעלות. ראש
הישיבה ביקש בכל לשון של בקשה לקבל את התלמיד הזה שהוא
מצוין שבמצוינים, וכמובן שהציעו להשקיע בו ולטפח אותו באופן
אישי כדי שיוכל למצות את הפוטנציאל הגדול הטמון בו.

"אמר לי הגר"ש רבר, דע לך שהבחור המצוין הזה שהם רצו אותו
כל כך, הוא מפירותיו של מרן הגראי"ל שטיינמן, ומעשה שהיה כך
היה.

אותו בחור נכנס לישיבה קטנה והתקשה להסתגל לסדר היום
ולאוירה בישיבה. בתוך זמן קצר הוא התדרדר לשולי השוליים,
לא הפסיק לעשות מעשי קונדס, והיה בעייתי מכל הבחינות, עד
שצוות הישיבה הגיע למסקנה שאין מנוס אלא להרחיק את הבחור
הזה מהישיבה, ולשלוח אותו לחפש לעצמו איזו מסגרת טיפולית
או ישיבה חלשה מאוד שתוכל להכיל את כל הבעיות שהוא עושה.

"כמובן שכשמדובר בדיני נפשות, אי אפשר להחליט לבד. נכנסו אל
לשכת הגזית אצל מרן הגראי"ל, הצגנו את הבעיה כפי שהיא, ללא
כחל וסרק, וביקשנו את רשותו להרחיק את הבחור הזה מהישיבה
לצמיתות!

"מרן שמע בכאב רב את הדברים, ולאחר מכן שאל אותנו שאלה
פשוטה. כשהבחור הזה כן לומד, האם הוא נהנה מהלימוד? יש
לו 'ג'ישמאק אין לערנען'??? השבנו בחיוב. כן, את מה שיש לו אי
אפשר לקחת לו, אבל מה לעשות שהוא לא מרבה ללמוד, ושלפני
ואחרי הוא לא מפסיק לעשות בעיות???

ולאחר מכן ביקש שיחזירו אותו לשיבה, ויתנו לו הזדמנות נוספת. ואכן, מאותו רגע השתנה הבחור לבלי הכר והיה שוקד על תלמודו בהתמדה נפלאה. שאלו את מרן החזון איש מה הוא עשה לבחור, מה הוא אמר לו שגרם לו לזכה שינוי דרמטי בחייו.

"אמר להם מרן החזון איש, שהוא פתח גמרא ולמד עם הבחור הזה, נתן לו להרגיש פעם אחת את המתקנות המופלאה שבלימוד גמרא, ועל ידי כך הבחור עצמו כבר השתוקק ללמוד עוד ועוד ושינה את דרכו מן הקצה אל הקצה!".

האם צריך אני להתפטר מעבודתי, כי הרי איני יודע ש"ס

הג"ר איסר זלמן שוב מספר: כאשר התמנה הגאון רבי נחום ברנשטיין כמגיד שיעור בישיבת רוז'ין, חלשה דעתו כי הוא שמע ממורו ורבו מרן הגראי"ל שטיינמן שכדי להיות מגיד שיעור חייבים לדעת את כל הש"ס וממילא אולי אין זה ראוי שהוא יהיה מגיד שיעור בישיבה. ניגש הרב ברנשטיין למרן ושאלתו בפיו, האם צריך אני להתפטר מעבודתי, כי הרי איני יודע ש"ס, וראש הישיבה סובר שרק מי שידע את כל הש"ס יכול להיות מגיד שיעור.

"ענה לו מרן, בוא נעשה חשבון: הרי את סדר נשים וסדר נזיקין למדת בישיבה, מסכת ברכות וסדר מועד כל בחור לומד לבד בכוחות עצמו, מה נשאר סדר קדשים ומסכת נדה שלא סיימת? הרי את הרוב מתוכם אתה כן יודע, וממילא אתה יכול להיות מגיד שיעור בישיבה!".

לעומת זאת, כשבא בפניו הגאון רבי ט.י, וכבר היה אז מגיד שיעור בישיבה בבני ברק, בירר איתו מרן אם הוא כבר יודע את הש"ס היטב, ולאחר מכן הורה לו להתפטר ממשרתו, ולהיכנס לכולל כדי להשלים את לימוד המסכתות הנלמדות הדק היטב בכוללים. במשך מספר שנים למד הוא בכולל פוניבז' עד שמרן אמר לו שעכשיו הוא כבר יכול לחזור ולומר שיעורים בישיבה".

הגר"י מיישקובסקי: "פעם אמר מרן, בעת שדיברתי איתו על ישיבת ארחות תורה באופן כללי: "שמתי שם מגידי שיעורים שאין בהם אחד שאינו יודע את כל הש"ס", כך אמר לי מרן ואף ציין את שמותיהם: "רבי איתמר גרבוז, רבי דב דיסקין, רבי יחיאל קלרמן, כל אחד מהם יודע ש"ס!".

"אין צורך לציין שגם שאר מגידי השיעורים המכהנים ב'ארחות תורה' יודעים את הש"ס", מחדד הגר"י מיישקובסקי, "אבל באותה עת שבה אמר את הדברים, הם היו מגידי השיעורים שם, ומובן מאליהם שגם מגידי השיעורים שהתקבלו מאוחר יותר היו צריכים לעמוד ברף הגבוה הזה..."

"בכל אופן, באותה הזדמנות הסביר לי מרן גם למה הוא מחזיק בעמדה הזאת שצריכים לדעת את כל הש"ס כדי למסור שיעור: "זה לא שאני חושב שמגיד שיעור בישיבה צריך למסור שיעורים בסדר טהרות, אבל אני אראה לך גמרא שממנה תראה שהדבר אכן נדרש שמגיד שיעור יידע את כל הש"ס".

"הגמרא (במסכת הוריות דף י"ג) מספרת שרבי מאיר ורבי נתן רצו להביא להדחתו של רבן שמעון בן גמליאל מתפקידו כנשיא בגלל מעשה שהיה, ותכננו לשאול אותו שאלות במסכת עוקצין, ולאחר שלא ידע לענות, יעבירו אותו ממשרתו כי כתוב "מי ימלא גבורות ה' ישמיע כל תהלתו", למי יש זכות לומר שיעורים? למי שידע את כל התורה, את כל הש"ס".

"הגמרא ממשיכה שם שרבי יעקב בן קרשי שמע את דבריהם, ורצה להציל את רבן שמעון בן גמליאל מהבושה, ולכן ישב מאחורי רבן שמעון בן גמליאל וגרס את מסכת עוקצין שוב ושוב, ורבן שמעון בן גמליאל הבין שיש דברים בגו ושינן את המסכת היטב, כך שלמחרת כשהתבקש לומר שיעור במסכת עוקצין, הוא ידע היטב ולא בא לידי בושה.

"אמר מרן אני לא מבין את הגמרא הזאת! האם רבן שמעון בן גמליאל אמור היה לומר שיעור במסכת עוקצין? ודאי שלא, אחרת הם לא היו רוצים לשאול אותו דווקא ממסכת זו. אלא מאי? הוא בא לומר שיעור בבבא קמא או בבבא מציעא וכדו', והם ידעו שאם הוא לא ידע לומר שיעור על מסכת עוקצין, ממילא כבר ידחו אותו מתפקידו.

"רואים מכאן, שכדי לומר שיעור ב'בבא קמא', צריכים לדעת גם את מסכת 'עוקצין'!

"אז מווייסט עוקצין", אמר ראש הישיבה, "איז דער בבא קמא אן אנדערע בבא קמא". מגיד שיעור שידע את כל הש"ס ה'בבא קמא' שלו היא 'בבא קמא' אחרת, והיבמות שלו היא יבמות אחרת! "מאחר ושמעתי ממרן כדברים הללו, אמרתי לו, הרי אני מגיד שיעור בישיבה, ולב יודע מרת נפשו, אני ממש לא יודע את הש"ס! אם כן אולי אני נדרש להתפטר מתפקידי?"

"השיב לי מרן מיניה וביה: "בישיבה קטנה זה שונה. "דער עיקר איז געבן א טעם אין לערנען" - בישיבה קטנה העיקר הוא לתת לבחורים טעם בלימוד!".

פעם כשנכנסתי למרן, הוא פנה אלי בשאלה נוקבת

עוד מספר הגר"י מיישקובסקי: "פעם כשנכנסתי למרן, הוא פנה אלי בשאלה נוקבת: "האם אתה יודע את הש"ס?".

השבתי לראש הישיבה בדרך שאלה: "וכי לא די הביזיונות שיהיו לי כשאבוא לשמים וישאלו אותי אם אני יודע ש"ס? הראש ישיבה רוצה לעשות לי ביזיונות כאלו גם כאן בעולם הזה???"

"הוא לא ענה והמשיך לדבר עמי בנושא אחר, אבל אחרי כמה דקות הוא חזר בחדות לאותה שאלה בחדות: "האם לפחות חצי ש"ס אתה כן יודע? עניתי למרן את אותה התשובה בדיוק כמו בפעם הקודמת: "לא די ביזיונות שיהיו מנת חלקי כשאבוא לשמי מרום, ראש הישיבה רוצה שאתבייש גם כאן בעולם הזה???"

"בתגובה אמר מרן בתקיפות: "כאן אתה יכול לענות לי עם בדיחות, שם בשמים זה 'ביזי ביזיונות'! מדארף קענען ש"ס! צריכים לדעת

"זכורני שאמי ע"ה שאלה פעם את הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל מהו הגבול לחובת השתדלות? ועד היכן אנו מחוייבים לעשות השתדלות כדי לקבל את ברכת ה'?"

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, על הבטחון בהקב"ה וחובת ההשתדלות

פי אם זכרתני והזכרתני אל פריעה (מ"ד)

איתא במדרש: "אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו" - זה יוסף, ולא פנה אל רהבים' - זה יוסף ששם מבטחו על מצרים הקרויים רהב, ומפני שתלה יוסף את זכרו בשר המשקים ואמר 'זכרתני' והזכרתני, הוזקק להיות בבית הסוהר עוד שתי שנים".

ורבים תמחו על דברי חז"ל, הסותרים לכאורה מיניה וביה, שמתחילה אמרו שמאמר הכתוב: "אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו" - זהו על יוסף, והרי שיוסף היה בעל בטחון, אבל מיד אח"כ פירשו את סוף הפסוק: "ולא פנה אל רהבים" - שזהו על יוסף שפנה לשר המשקים, והיינו שיוסף לא בטח על הקב"ה, וצ"ב.

וביאר בזה ה'בית הלוי' עפ"י יסוד גדול, שכל מה שהתירה תורה לאדם לעשות השתדלות לפרנסתו (וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר תעשה"), זהו רק לסתם בני אדם - שכדי שיוכלו להשקיט את רוחם וליבם, התירה להם תורה לעשות השתדלות לפרנסתם, שאז הם יהיו רגועים ויוכלו להשליך על ה' יתבם, אבל מי ששלם לגמרי במידת הביטחון - אין לו לעשות השתדלות, אלא עליו לבטוח בה' שיזמין לו פרנסתו בלא טורח מצידו. וכל אדם לפי גודל בטחונו בה', כך יש לו למעט בהשתדלות, ואם ירבה להשתדל יותר מכפי שנצרך לו, זה כבר ייחשב לו לחטא.

ומעתה ביאר ה'בית הלוי' את דברי המדרש, שדווקא משום שיוסף היה בעל ביטחון גמור, שעליו נאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו", לכן הוא נתבע על כך שפנה לשר המשקים, כי לפי גודל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהבים ואפילו בדיבור קל, אבל אדם מן השורה בוודאי היה מותר לו לפנות לשר המשקים בבקשה כזאת שיזכרהו.

והשיב לה הג"ר אלחנן זצוק"ל

ודבריו הם כלל גדול, שבענייני בטחון והשתדלות יש לכל אחד את השו"ע משלו, שכפי גודל מדרגתו באמונה בחוש, כן יש לו למעט בהשתדלות. וכמה פעמים ראיתי איך שמרן הגרי"ז זצ"ל, היה שוקל על ענייני השתדלות - אם זה בגדר השתדלות מיותרת ויש בזה פגם בביטחון לפי מדרגתו, ולבסוף נמנע מלפעול.

וזכורני שאמי ע"ה שאלה פעם את הגה"ק רבי אלחנן וסרמן זצוק"ל, מהו הגבול לחובת ההשתדלות, ועד היכן אנו מחוייבים לעשות השתדלות כדי לקבל את ברכת ה' - וכמו שנאמר "וברכתיך בכל אשר

תעשה"? וממתי כבר נחשב כהשתדלות מיותרת שאין לעשותה אלא לבטוח בה? והשיב לה הג"ר אלחנן זצוק"ל שאי אפשר לקבוע בזה כלל ברור עד היכן מוטל לעשות, אבל זאת הוא יכול לומר לה, שאין להרבות יותר מדי בעסק ענייני העולם הזה, שהוא כעראי, ולהפסיד זמן מחיי נצח, אלא יש להפוך גשמיית לרוחניות, היינו שגם תוך כדי עסק הפרנסה יחשוב על הקב"ה ויבטח בו, שיזמין לו כל צרכיו, ואז הוא זוכה על ידי השתדלותו לחיי נצח. ואמר לאמי ע"ה, שאם כוונתה בעסק הפרנסה הוא לשם שמים, כדי שיהיה לה ממון להוציא על חינוך בניה לתורה ויראת שמים, אז עסק הפרנסה עצמו נחשב כרוחניות ממש.

לבקש משר המשקים שיזכרהו, היא בגדר פעולה הנעשית מתוך יאוש

ובעיקר דברי המדרש, ביאר בזה רבינו החזו"א (אמונה וביטחון פ"ב ו') באופן אחר, שבאמת יוסף היה מחוייב לעשות איזו השתדלות להצלתו ולא לסמוך על הנס, אבל פעולה זו - לבקש משר המשקים שיזכרהו, היא בגדר פעולה הנעשית מתוך יאוש, משום שלפי דרכי הטבע לא היה צפוי ששר המשקים יזכרהו (שהרי הוא מוגדר כ"רהבים" - היינו אדם גס ובעל גאוה שדורש רק את שלום עצמו ואינו דואג לזולתו), ופעולה הנעשית מתוך יאוש אינה שייכת, אלא אצל מי שאינו בוטח בה', שמתוך ייאוש הוא עושה כל מה שיכול, אפילו דברים הרחוקים מכל תועלת. (ועיי"ש בחזו"א שהוסיף

מי נכתב?

ממרן רבינו גאון ישראל רבי דב לנדז שליט"א

לרגל תחילת לימוד
מסכת עירובין
במסגרת 'העמוד היומי'

בס"ד

מה חשוב הדבר ונצרך מאד לימוד מסכת עירובין המסכת כולה כסדרה לפי סדר העמוד היומי, וגם אלו שלמדו ועסקו במסכת זו, חשוב הדבר שילמדו גם הם וישתתפו בלימוד הכללי הזה. ויחד עם זה חשובה מאד הוצאת גליונות חדשים והלכות שנתחדשו ויתחדשו על סדר לימודם, ויגדיל תורה ויאדיר.

בברכה נאמנה
מוצש"ק פ' תולדות
אדר"ח כסלו תשפ"ה

קסג
מה שאם יקני ויזכין מאק זמק מסב איילין מסנה
פליכ מסנה /פי סנה המל היומי, יבג ילו אלמו וסקו
כמינה דא. תמק קדני אמנו ק"ה דק למנה
פליכ המל סנה.
אזו אמר מלכס מאק קדני המנה קדני (אולי)
אמנה /י המנה אז סנה /מנה. (הנה) אלה לילדי
קדני נאע
קדני
מקספ' פ' אמנה
מנה כ"ה אטכ

מצטרפים ללימוד מסכת
עירובין ב'עמוד היומי'
ביום חמישי כ"ה כסליו

למגינת ליבו, איש עסקים מתחרה נכנס גם הוא לעסקי הריצוף, יבא מיבשת אחרת כמות גדולה יותר של מרצפות, והחל לשווק אותם בכל המרץ. מחמת התחרות הלא מתוכננת, נכשלו מכירותיו של רבי משה רייכמן זצ"ל בצורה קשה מאד

על בטחון ואמונה - מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לפני שנים רבות, שמעתי סיפור נפלא מהגאון רבי משה רבינוביץ זצ"ל, ראש ישיבת 'קרן התורה' בליקווד, אותו שמע מהנגיד הרבני רבי משה רייכמן זצ"ל, שהיה ענק חסד, איש טוב ומיטיב, שפיזר רבות מהונו לשגשוג עולם התורה. בצעירותו, עשה רבי משה בהזדמנות עסקה גדולה ויקרה, במסגרתה רכש כמות עצומה של מרצפות. לפי הצרכים ומאפייני השוק באותו הזמן, היתה מטרת העסקה הענקית להשתלט לחלוטין על כל שוק הריצוף באזור. רבי משה רכש יחד עם המרצפות דבק מיוחד בו משתמשים בתהליך הריצוף, אך עלויות הדבק לא התקרבו אפילו למחיר של המרצפות עצמן.

למגינת ליבו, איש עסקים מתחרה נכנס גם הוא לעסקי הריצוף, יבא מיבשת אחרת כמות גדולה יותר של מרצפות, והחל לשווק אותם בכל המרץ. מחמת התחרות הלא מתוכננת, נכשלו מכירותיו של רבי משה בצורה קשה מאד, ולא הצליח אף לכסות את הוצאותיו העצומות, ובודאי שלא להרויח.

והנה ארע משהו מאד מעניין. אותו מתחרה אמנם הצליח להשתלט על השוק, אך הוא שכח לקנות את הדבק המיוחד. מחמת עוד כמה סיבות, נוצר לפתע מחסור גדול של הדבק בשוק, ומחירו האמיר וטיפס לגבהים. רבי משה מכר את כל מלאי הדבק שברשותו במחירים יקרים פי כמה וכמה משתכנן בתחילה, ורווחיו האמירו אף על הרווחים שתכנן להכניס ממכירת המרצפות!

רבי משה נפעם להיזכר בחוש כיצד 'רבות מחשבות בלב איש', ולמעשה 'עצת ה' היא תקום'. אדם מתכנן להעשיר מדבר מסויים, פועל מתאמץ ועושה בענין, ובסופו של דבר הקדוש ברוך הוא מסובב שמהדבר שפעל לא ראה את העושר, ודוקא מהדבר השולי שכלל לא יחס לו חשיבות הצליח להעשיר ממנו.

חז"ל (בראשית רבה פט, ג) דורשים על הפסוק בתהילים: "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" - זה יוסף, "ולא פנה אל רהבים" - על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי, ניתוספו לו שתי שנים בבית הסוהר."

דברי חז"ל אלו אומרים דרשני. בתחילה משבח המדרש את יוסף על ששם בה' מבטחו, ותוך כדי דיבור מבאר כי היתה טענה על יוסף על שלא בטח בה', ופנה אל רהבים. זוהי ממש סתירה מיניה וביה?

מורן ה'חזון איש' זצ"ל, בספרו 'אמונה ובטחון', מבאר את ענינו של יוסף: גם יוסף ידע שאין הצלתו תלויה בהשתדלות והכל מיד ה', אבל היות שנגזר על האדם לעשות פעולות השתדלות ולא לסמוך

על הנס, עשה יוסף מה שעשה רק כדי לצאת ידי חובה, ולא באמת סמך על שר המשקים ועל בקשתו.

בעל גאווה כשר המשקים

אך כיון שבעל גאווה כשר המשקים, אותו מכנה הפסוק 'רהבים', לא אמור ליזכר להחזיר טובה, בדרך הטבע היתה השתדלות זו חסרת תועלת כמעט. זהו הדגש בפסוק על ה'רהבים' - לפנות אל בעל גאווה בבקשת עזרה הוא מעשה המתאים לאדם מיזאש, שכבר ניסה את כל האפשרויות, ובמצוקתו הוא פונה גם לדרכים שנראים כחסרי סיכוי. אך עבור יוסף, שהיה אמיץ וחזק בבטחונו, אין פעולה זו מפעולות החובה של ההשתדלות, ואם איננה חובה - היא אף אסורה עבורו.

ה'חזון איש' מגדיר מעשה זה: "כעין זריית אבק על זוהר האמונה והבטחון". היטב ידע יוסף שאין עזר מבן אדם בלתי מיד ה' לבדו, אבל מה שחייב את עצמו לבקש עזרה משר המשקים לא היה לפי קבלת חז"ל דין אמת, אלא לא היה לו לפנות אל רהבים.

הלקח הנלמד מהדברים הוא, שהשתדלותו של האדם וישועתו בסופו של דבר - אינן קשורות כלל אחת לשניה. ניתן לראות מציאות זו פעמים רבות. כל אדם שיתבונן על עצמו, יראה במבט של שנים אחרנית שפעמים רבות, כל ההשתדלויות שעשה - לדבר עם פלוני ולבקש מאלמוני וללכת למקום ההוא וההוא - כבודם במקומם מונח,

אבל מה שקיבל את רצונו לבסוף היה ללא כל קשר לפעולותיו, והרבה דרכים למקום להושיעו.

מספרים על אחד מגדולי ישראל, שלאחר שהשיא את עשרת ילדיו נעמד ואמר: "תמיד חשבתי שהקדוש ברוך הוא עוזר לי לחתן את הילדים. לבסוף, נוכחתי שהוא כלל לא עזר לי!".

השומעים נדהמו למשמע הדברים, והחלו לפקפק בליבם שמא תוקף אמונתו נחלש לעת זקנותו ואינו מדבר עוד כענין. בראותו את מבטי התמיהה, חיך הרב, והסביר את דבריו: "אני חשבתי שאני עושה, והקדוש ברוך הוא עוזר לי. היום אני יודע בודאות שהוא לא עוזר לי, אלא הוא עשה עבורי את הכל!..."

ההלוואה שהוחזרה בדרך נס

מעשה של בטחון והשגחה פרטית ארע עם סבי, הרה"צ רבי דוד שלזינגר זצ"ל. רבי דוד התגורר בוניה בשנים שלפני עליית הנאצים לשלטון, ונחשב לגביר גדול. בבעלותו היה מפעל גדול של טקסטיל, שבנייניו השתרעו על פני שני רחובות.

כששמע רבי דוד שהנאצים סגרו את הגבולות, ויחד עם זאת הגיעו שמועות שבדעתם להכחיד את כל היהודים, הבין שכוונתם רצינית. בניגוד ליהודים רבים שלא השכילו לקדם את פני הרעה והאמינו כי הכל יחלוף, רבי דוד לא בזבז רגע. הוא נטל את משפחתו ויצא עמם מהבית בלא לארוז מאומה, כשבכיסו ארנק עם מעט כסף בלבד. הם הצליחו בדרך לא דרך להגיע לשווייץ, לאחר שבמעבר הגבול הצליח באמתלאות להפטור מהשומרים שלא יעקבו אחריו, וכך בחשאי הבריח את הגבול.

בהגיעם לשווייץ, הראתה לו אשתו שהיא הצליחה להחביא בתיקה את ספר התורה הקטן שהיה להם בגרמניה, שנחשב לנדיר ביותר ועלה ממון רב. עד היום מוחזק ספר זה בידי משפחתו, ובקושי אפשר לקרוא בו מרוב שאותיותיו קטנות. רבי דוד הודה לה מאד והתרגש שעלה בידם להציל את ספר התורה, אך אמר לה: "אפילו את ספר התורה היה עדיף להשאיר, כי זהו ממש פיקוח נפש!"

לאחר זמן מה הם עלו לארץ ישראל, והגיעו ממש בחוסר כל. הם החלו להתאקלם אט אט בארץ, אך בין לבין בתם הקטנה בגרה והגיעה לפרקה. הוצע לרבי דוד חתן מצויין משיבת חברון, ולאחר כמה בירורים החליטו הצדדים שאכן ההצעה מתאימה, אך רבי דוד נזקק

להתחייב שהוא יקנה לזוג הצעיר דירה בתל אביב, שעלתה הון עתק.

על סמך מה מבטיח אתה דירה בתל אביב?

"הרי אין לנו פרוטה", אמרה לו אשתו. "על סמך מה מבטיח אתה דירה בתל אביב?!" השיב לה רבי דוד: "כל חיי הייתי עם ביטחון גמור בקדוש ברוך הוא, ומבחינה זו כלום לא השתנה. על סמך הבורא יתברך ועזרתו אני מבטיח, והכסף כבר יגיע!".

ישועת ה' אכן הגיעה בדרך פלאית, תוך שמתקיים ברבי דוד הפסוק "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו".

בוניה ניהל רבי דוד גמ"ח גדול שאנשים רבים נעזרו בו. ביום מן הימים הגיעו שני סוחרים בעלי ממון ללוות כסף מהגמ"ח כדי לסייע בסגירת עסקה גדולה. רבי דוד השיב את פניהם ריקם, באומרו כי קופת הגמ"ח ריקה כרגע ואין באפשרותו להלוות כעת סכום כה גדול.

כצאתם, נכנס אדם נוסף, עני מרוד, וביקש אף הוא הלוואה בסכום דומה. "בשמחה", נענה רבי דוד והחל למנות את הכסף במקום. כשיצא אותו אדם, שאל בנו של רבי דוד: "לסוחרים הללו, שיש להם ממון ועסקים ובסיס להחזיר ממנו את ההלוואה - לא הסכמת להלוות, ולעני הזה כן?"

"אדרבה", אמר רבי דוד. "השנים הללו, אם אני לא אלווה להם הם כבר ימצאו מישהו אחר שילווה להם. יש עוד גמח"ם, וישנה תמיד האפשרות שהם יפנו לבנק. אבל היהודי הזה, שאין לו מהיכן להחזיר, מי ילווה לו? לכן נענית לבקשתו..."

עברו שנים, ובאותו היום בו היה רבי דוד צריך להפקיד את הכסף עבור הדירה שהבטיח, הוא פוגש את היהודי ההוא ברחוב. שניהם התרגשו עד מאד לראות זה את זה, והתיישבו לספר זה לזה כיצד שרדו את שנות הזעם.

התברר שאותו יהודי, לאחר שעבר את המלחמה, התבסס והצליח להתפרנס לא רע. "מאז שהסתיימה המלחמה", אמר היהודי לרבי דוד, "אני מסתובב ומחפש אותך כדי לפרוע לך את החוב. ידעתי שאין סיכוי רב לכך, ואחר זמן מה כבר התייאשתי. והנה עתה בסייעתא דשמיא מצאתי אותך!" מיד פנה עימו היהודי אל הבנק, ופרע לו את כל סכום ההלוואה; סכום שהיה בו די והותר כדי לשלם את התחייבותו של רבי דוד עבור הדירה!...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בעתיד, אין הבטחה לאדם מה יהא משפטי ה' עימו! אלא עניין הביטחון הוא להאמין שאין שום מקרה בעולם, וכל הנעשה תחת השמש הוא מאיתו יתברך, ואז גם כאשר נקלע האדם לסכנה, שלפי דרכי הטבע נראה שהוא צפוי להינזק, הוא לא מאבד את עצמו אלא הוא נתלה בקב"ה ובוטח בו - שהרי הוא זוכר שאין זה פגע רע מיד המקרה, אלא הכל מיד ה' שאוהב אותנו ועושה עימנו הכל לטובה, ואין מעצור לה' מלהושיע ולשנות המצב.

(מתוך המאמר השבועי)

המשך מעמוד 4 | פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

שבוודאי יוסף לא עשה כן מתוך פגם בביטחון, אלא הוא הכריע בשכלו שחלה עליו חובת השתדלות, אע"פ שהיה ברור לו שהצלתו אינה תלויה כלל בהשתדלות, ויוסף טעה בהכרעתו ונענש על הפעולה המיותרת אע"פ שלא נעשתה מתוך פגם בביטחון).

ובעיקר מידת הביטחון, ביאר שם רבינו החזו"א זצ"ל (אמונה וביטחון פ"ב א'), שאין הכוונה שמוטל על האדם להחליט בדעתו, שבוודאי יעשה עימו הקב"ה כפי מה שהוא רוצה שיהיה עימו, שהלא מי ערב לאדם מה יהא עימו בעתיד? וכל זמן שלא נתברר בנבואה מה יהא

"לאחר כמה וכמה מאמצים שכשלו סגרת את הגמרא, ואמרת לך שאני חייב לקבל הסברים. דרשתי ממנו שיגלה את מה שהוא מסתיר ממני ללא כחל ושרק..."

שיחה מיוחדת מהמרא דאתרא של שכונת 'נאות שמחה' במודיעין עילית
הגאון רבי יצחק לוקסנברג שליט"א על החשיבות, בלימוד מסכת עירובין והלכותיה
פרסום מחודש לקראת תחילת לימוד מסכת עירובין במסגרת 'עמוד היומי' מבית 'דרשו'

יעקב א. לוסטיגמן

היה זה לפני כ-13 שנה, כשכותב השורות התקבל לשיחה מיוחדת בבית ההוראה של הגאון רבי יצחק לוקסנברג, מרא דאתרא בשכונת 'נאות שמחה' במודיעין עילית, ומגדולי מרביצי התורה בעיר כדי לחזק ולעורר את הלבבות להתחזק בלימוד 'עירובין'.

השיחה עסקה בהכנות לקראת תחילת לימוד חלק ד' במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. היה זה המחזור הראשון ללימוד זה, והיה חשש כבד שהציבור לא יחזיק מעמד... שלושת חלקי הראשונים של החיבור הנפלא 'משנה ברורה', הם הרי עניינים הנוגעים למעשה יום יום, ואילו חלק ד' שבפתחו עמדנו אז, נחשב עד לאותה עת כ'מחוץ לתחום', שכן אנשים מהשורה לא העזו ללמוד הלכות עירובין מתוך מחשבה שהן קשות ובלתי ניתנות להשגה, ובנוסף מתוך מחשבה שהעיסוק בהן אינו מעשי לענייני היום יום בעידן המודרני, כשכולנו מתגוררים בערים בצורות ומוקפות עירוב.

על הסוגיא ואמר להם שהיא קשה מידי. אותו מגיד שיעור לא הבין שבכך הוא סתם את מוחם של התלמידים, וגם שנים רבות לאחר מכן, האברך הזה שכבר בקי בכל הש"ס, עדיין לא מסוגל להבין את הסוגיא הזו על בוריה..."

"כשאתם שואלים למה אנשים לא לומדים את כרך ד' של המשנה ברורה התשובה היא פשוטה מאוד" אומר הרב, "זה בגלל שכבר מגיל צעיר הם יודעים שלימוד עירובין זה 'מחוץ לתחום' עבורם. זאת הסיבה שאדם מן השורה נרתע מהלכות עירובין. הוא בטוח שזה לא בשבילו, ויודע בוודאות שאין לו סיכוי להבין אותן."

כל אדם צריך שתהיה לו בקיאות בסיסית בנושא

הדברים הנוקבים רלוונטיים מתמיד גם כיום, כשכולנו נערכים בהתרגשות רבה לתחילת לימוד מסכת 'עירובין' בעז"ה בשבוע הקרוב, במסגרת 'העמוד היומי' מבית 'דרשו'.

שאלנו את הרב שליט"א באותה שיחה, שמעבר לעובדה שאנשים חושבים שהלכות עירובין הן קשות להבנה, יש כמובן גם את הנושא שההלכות האלו לא נוגעות לחיי היומיום. העיסוק בעירובין שייך יותר לרב העיר ולמי שממונה על הנושא. מה יכול לגרום לאדם מהשורה להתאמץ בכדי להבין הלכות שלא נוגעות אליו למעשה?

השיב לנו הגר"י לוקסנברג כי "ראשית כל הלכות עירובין הן חלק

ביקשנו לשמוע מהגר"י לוקסנברג כמה דברי חיזוק לקראת לימוד הלכות עירובין והרב שליט"א העדיף לפתוח בסיפור שהתרחש בחדר בו שוחחנו עמו, שבועות אחדים קודם לכן: "לפני זמן מה פנה אלי תלמידי משכבר הימים, שמכהן כיום כמגיד שיעור, ורבים נהנים מזיו תורתו. אני מכיר אותו כבר זמן רב, וביודעי ומכירי קאמינא - האברך הזה הוא "קרוב להיות עליו". יש לו מוח חריף מאוד, תפיסה מהירה, הבנה ובהירות יוצאת דופן", מספר הרב שליט"א.

"הוא ביקש ממני ללמוד איתו סוגיא מסויימת שהיה צריך למסור עליה שיעור למחרת היום, ולמרות שהתאמץ מאוד להבין אותה לעומקה, לא עלה הדבר בידו. התחלתי ללמוד איתו את הסוגיא, וככל שהתקדמנו לעומקה, ראיתי ש"זה לא הוא". האברך שכאמור הוא גאון עצום, לא הבין דברים שאי אפשר להגדיר אותם כמסובכים ביותר. כבר ראיתי אותו בעבר מבין סוגיות הרבה יותר מורכבות בלי לקמט את המצח, וכאן הוא פשוט איבד את כל היכולות שלו.

"לאחר כמה וכמה מאמצים שכשלו סגרת את הגמרא, ואמרת לך שאני חייב לקבל הסברים. דרשתי ממנו שיגלה את מה שהוא מסתיר ממני ללא כחל ושרק. האברך נדהם לרגע, ולאחר מכן סיפר לי שבהיותו בחור בישיבה קטנה הם למדו את המסכת הזאת ב'זמן קיץ', וכשהגיעו לסוגיא הזאת, ניסה הר"מ להתחיל ללמוד אותה, אך משהבחין כי התלמידים מתחילים להסתבך הוא החליט לדלג

בשום אופן לומר שהחלק הזה של הלכות עירובין לא קשור אליה והוא לא רוצה או לא יכול להתעסק עימו: "היום כשיש את הספר הנהדר הזה של המשנה ברורה עם הפרוש המיוחד של 'דרשו' (וכיום 'עיון העמוד על מסכת עירובין, ושאר ביאורים נפלאים שראו אור בעשורים האחרונים י. ל.), נגמרו התירוצים. אף אדם לא יכול לטעון שהוא לא יכול להבין את הלכות עירובין. התירוץ הזה שפעם אולי היה נכון, עבר זמנו והיום ההלכות הללו ברורות ובהירות לכל דורש. צריך רק להושיט את היד ולקחת".

הרב הוסיף ודיבר בגודל מעלת הלימוד של הלכות עירובין בדווקא יותר מהלכות אחרות: "הגמ' דורשת מהפסוק 'ראו כי ה' נתן לכם את השבת וכו'" את הדרש של "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבתי שמה, אני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם" ומכאן אנו למדים שהנותן מתנה לחברו צריך להודיעו.

אם נעיין בפסוק הזה עד תומו, נראה שהפשט הפשוט שלו בא ללמד אותנו על הלכות עירובין "שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". הרי לנו שהקב"ה בחר להודיע לנו על עצם גדולת השבת דווקא באמצעות מצוות עירובין, וראוי לציין שהפשט הפשוט הוא שאל יצא איש ממקומו זה עירוב תחומין, אבל התרגום יונתן ועוד מפרשים מבהירים שלומדים מכאן גם את הלכות הוצאה מרשות לרשות, בשונה משאר אבות מלאכות שנלמדו ממלאכת המשכן ולרובם אין פסוק או רמז בתורה". כדאי לעיין בהרחבה בפירושו של הרש"ר הירש שמאריך בחשיבות המצווה של עירובין שזהו המתנה טובה שיש לקב"ה בבית גנזיו.

"עוד בסגנון הזה אפשר ללמוד גם מהפסוק שבו אנו למדים על כך שהמכבד את השבת, ונזהר שלא לעבור את הגבול, המיצרים, זוכה במידה כנגד מידה לנחלה בלי מיצרים שנאמר "והאכלתיך נחלת יעקב אביך וכו'", והמילים האלו בפסוק הם המשך למה שנאמר קודם "וקראת לשבת עונג... ממצוא חפצך וכו'" שגם זה מדבר בין היתר על הלכות עירובין ועל זה נאמר "אז תתענג על ה', והאכלתיך נחלת יעקב אביך".

"מכאן אנו למדים את החשיבות האדירה של לימוד ההלכות הללו, ואשריהם של הזוכים ליטול חלק בלימוד המגיע בחבורה כמו זה שבמסגרת של ארגון 'דרשו', שהינו כידוע הארגון שזכה להפיץ כל כך הרבה תורה בעם ישראל בשנים האחרונות. ובוודאי שזכות הרבים מסייעת, והעובדה ששומעים את זה מפי רבנים שיש להם ניסיון רב במסירת שיעורים וכדו', כך שכל יהודי יכול וצריך להיות חלק מהלימוד החשוב הזה, ולהקדיש מזמנו עשרים דקות ביום בכדי ללמוד לפחות עמוד אחד של משנה ברורה דבר יום ביומו".

מהתורה, ויש חיוב על כל יהודי ללמוד את כל חלקי התורה. אבל מעבר לזה הלכות עירובין כן נוגעות למעשה פעמים רבות כשאנשים יוצאים לנופש במקומות קטנים, במושב ובבתי הארחה, ושם יש הרבה פעמים בעיות קשות בעירוב, כך שכל אדם צריך שתהיה לו בקיאות בסיסית בנושא בכדי שידע אם מותר או אסור לטלטל. שלא לדבר על אלו המחמירים לעשות עירובין בעצמם או אלו שעוסקים בעירובין השכונתיים שחייבים כמובן להבין מה הם עושים, כי מלמשוך חוט מפה לשם זה עדיין לא נחשב לעירוב.

"לפני כמה שנים הייתי בבית הארחה במושב שאינו דתי, אבל מוקף בעירוב כי יש שם גם יהודים שומרי מצוות וגם בגלל שבית הארחה מארח בקביעות יהודים חרדיים", סיפר הרב. "בדקתי את העירוב והוא היה יחסית במצב סביר, אבל הבעיה היתה שבמקומות שבהם יש שערים, סמכו על כך שהשערים סגורים בשבת, ולא העבירו מעליהם חוט. התברר שלפעמים השערים דווקא כן נפתחים בשבת, ובכזה מקרה ברגע שפותחים את השער פוסלים את העירוב למשך כל השבת. לא זו בלבד אלא שכמה מהשערים היו גבוהים יותר משלוש טפחים מהקרקע, וממילא הם לא נחשבים למחיצות. עבדנו שעה ארוכה כדי להגביה את הקרקע עם שלל פתרונות יצירתיים, וביקשנו שישמרו שהשערים יישארו סגורים.

"מקרה נוסף שמעתי על אחד מחשובי הרבנים שדווקא נחשב למיקל מאוד בהלכות שבת, שהיה במושב מירון עוד לפני ש'העדה החרדית' התקינו שם עירוב מהודר, והוא פסק שהעירוב פסול לחלוטין, כאשר היו שם מאות יהודים מידי שבת שטלטלו בלי לחשוב פעמיים".

לפעמים גדלים עשבים, קוצים ודרדרים

"גם בערים גדולות", מוסיף הגר"י לוקסנברג שליט"א, "ואפילו בתוך גוש דן, מן הראוי שיהודי ידע את הלכות עירובין ולא רק בגלל שהוא יכול להיקלע למקום בעייתי. לפעמים גדלים עשבים, קוצים ודרדרים בסמוך ל'לחיים' הקבועים מתחת לחוטי העירוב, ויש מקרים שבהם העשבים ממעטים מהשיעור של עשרה טפחים של הלחי, ופוסלים את העירוב לחלוטין. אם אחוז גדול מתושבי העיר יכירו את הלכות עירובין, הם יוכלו להציל את השאר מאיסור חמור של העברה מרשות לרשות. הבעיה היא שאנשים עוברים ליד המקומות האלו יום יום ושעה שעה ואינם מבינים בכלל את אשר רואות עיניהם".

לצד האמור מצטט הרב מדברי מרן הח"ח בשלושה מקומות לפחות שבהם הוא מתייחס בספריו הקדושים לחשיבות הרבה השמורה ללימוד של כל יהודי בכל אחד מחלקי התורה, וכמובן שאסור לאדם

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

פעם פסעתי באחד מרחובותיה של העיר ניו יורק, היה זה לפני כשבעים שנה, הלכתי ברחוב וראיתי גוי שיכור, האיש בקושי היה מסוגל ללכת, ריח רע נדף ממנו, וכל כולו אומר שפללות ובזיון, עם כל זאת, כאשר ראה אותי, הוא צעק לעברי, "יהודי מלוכלך"

הגאון רבי אביגדור מילר זצוק"ל - אנחנו פסגת האנושות!

העולם כולו צריך לראות בנו דוגמא של מידות טובות, גמילות חסדים, צניעות ויושרה

זהו היסוד שחז"ל מלמדים אותנו כאן.

משכך, אין לנו להיות מופתעים כאשר אנו לומדים את ההיסטוריה של אומתנו. עלינו לצפות לכך שההאשמות של הגויים שמופנות כלפי עמנו, משקפים בעצם את חטאיהם ופשעיהם של המאשימים בעצמם.

זה הוא עיקרון שתמיד הוכח כנכון.

"סיני מלוכלך" או "פורטוריקני מלוכלך"?

וכאן עלינו לשאול: מדוע מופנית שנאה כה עזה דווקא נגד היהודים? וכי חסר את מי לשנוא? התשובה היא, שהגויים הם כלי בידי היצר הרע להילחם נגד היסוד השני בחשיבותו בתורה הקדושה, הלא הוא הערך העליון של "מי כעמך ישראל". מהי הסיבה שרק יהודים סופגים כינוי גנאי של "יהודי מלוכלך"? מדוע אין מושג של "כושי מלוכלך", "סיני מלוכלך" או "פורטוריקני מלוכלך"? משום שהיהודים הם הנקיים ביותר, המושלמים ביותר - "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך". אתם אומה קדושה. ודווקא מפני שאנחנו העם הנבחר, זו הסיבה שהיצר הרע משקיע בנו את מירב המאמצים!

וכל זה מביא אותנו לסיפור נס חנוכה. מאי חנוכה? כולנו יודעים שעניינה של חנוכה היה "יונים נקבצו עלי" - היוונים התקבצו ונאספו עלינו, וניסו בכל כוחם "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך".

לקראת ימי החנוכה הקרבים ובאים עלינו לטובה, ברצוני לשוחח אודות יסוד חשוב, שהוא אחד הלימודים שהחג הזה בא ללמד אותנו. אך כהקדמה לנושא זה, עלינו ללמוד את סיפורו של יוסף הצדיק.

"שומרי המוסר" הבלתי מוסריים, חז"ל (מדרש רבה פת, א) מספרים לנו שבעת ההיא, כאשר הואשם יוסף בהאשמות שווא וספג חירופים ועלבונות על כך, הוא חזר ושינן פסוק מסויים. אמנם זהו פסוק בספר תהילים, אולם חז"ל משייכים אותו ליוסף, ואומרים שבאותו זמן אמר יוסף פסוק זה: "חרפת נבל אל תשימני" - שלא יבואני בזיונם של אנשים שפלים (תהלים לט, ט). יוסף קרא אל ה' וביקש, "אנא ה', מתחנן אני לפניך! אל תשימני מטרה ללעג ולחרפה בידי אנשים בלתי מוסריים. מדוע צריך אני לסבול חרפה בידי אנשים שפלים שכאלה?"

אך עלינו לדעת שפסוק זה מתייחס לא רק ליוסף הצדיק, אלא לכלל ישראל במשך כל הדורות. חז"ל מלמדים אותנו כי "כל מה שארע ליוסף ארע לציון" - כלומר לעם ישראל, שכן "יוסף" בגימטריא "ציון" (תנחומא ויגש). חז"ל מגלים לנו כאן שהמאורעות שהתרחשו ליוסף בחייו הם אותות וסימנים למאורעות שיתרחשו לעם ישראל. ולאור מה שאירע עמו במעשה אשת פוטיפר נוכל ללמוד שבמשך הדורות, דוקא האומות הרחוקות כרחוק מזרח ממערב מלהיות נקיים, הן הן אלו שיכנו אותנו בשם "יהודים מלוכלכים".

פעם פסעתי באחד מרחובותיה של העיר ניו יורק. היה זה לפני כשבעים שנה, הלכתי ברחוב וראיתי גוי שיכור. האיש בקושי היה מסוגל ללכת. ריח רע נדף ממנו, וכל כולו אומר שפללות ובזיון. עם כל זאת, כאשר ראה אותי, הוא צעק לעברי, "יהודי מלוכלך".

...וזהו מה שיוסף צפה מראש, שכל מה שאירע לו כעת ברחובותיה של מצרים עתיד לקרות גם ברחובות בבל, וכך עתיד להתרחש גם ברחובות ספרד וגרמניה, אנגליה וצרפת, והעולם המערבי כולו. היה זה סימן לכל ההיסטוריה.

"חרפת נבל" הוא עיקרון חשוב שנמשך לאורך ההיסטוריה. כל אומות העולם האנטישמים, מעלילים ללא הרף עלילות שווא על העם היהודי. הם אינם צריכים להתאמץ יותר מדי כדי להמציא את עלילותיהם, כל מה שעליהם לעשות הוא לקחת את התנהגותם הקבועה ומעשייהם היומיומיים, ולהטיל את אשמתם על היהודים.

שוב לירושלים, לחנוך מחדש את בית המקדש, ולהדליק את המנורה, תוך שהם זוכים לראות בנס פך השמן האדיר. היהודים הם ההגונים ביותר, בעלי החסד הגדולים ביותר, אשר ניחנו בכל המידות הטובות. היהודים שומרי המצוות הם היפים ביותר בכל העולם. אין אף אומה אחת שמתקרבת אפילו לקרסוליהם! ברוך ה'! כיום ב"ה רואים צניעות, רואים מסירות נפש לתורה ולמצוות. הנה לפנינו אשה חרדית ההולכת ברחוב ודוחפת עגלת תינוק, שבתוכה שני תינוקות, ולצידה מתרוצצים עוד חמישה-ששה זאטוטים. יש כאן קדושה! יש כאן שכינה! וזו לא גוזמא כלל וכלל, אלא זאת האמת לאמיתה.

הלכתי ברחוב באחד הימים. ילדה קטנה כבת שמונה ישבה על המדרגות ושוחחה עם חברותיה. כשחלפתי על פניהן, שמעתי אותה אומרת לחברותיה, "בת ישראל לא אמורה לעשות דברים כאלה". אי אי אי! הייתי כל כך גאה בה! ילדה קטנה שאומרת "בת ישראל לא אמורה לעשות דברים כאלה". היא לא אמרה את זה אלי, אלא לחברות שלה. זהו עם ישראל, זוהי האומה שהקב"ה אוהב.

גויים צעירים הם תמיד מסוכנים

אנחנו העם המושלם ביותר, ההגון והישר ביותר, עם ששומר-חוק יותר מכל אומה אחרת. היהודים הם העם הכי פחות אליים. הלא גם הרחוב הטוב ביותר בשכונה הגויית הטובה ביותר, כל אחד - ולא רק יהודי - יחשוב פעמיים לפני שילך שם לבדו בשעת לילה מאוחרת. גויים צעירים הם תמיד מסוכנים, אפילו בשכונה הנחשבת כהגונה ביותר. כך היה מאז ומעולם. ה"שקצים", כך נהגנו לכנות אותם, תמיד היו סכנה, גם אלו שבאו מהמשפחות הטובות ביותר.

לעומת זאת, רחוב בשכונה יהודית הוא תמיד המקום הבטוח ביותר בעולם. אף אחד אינו חושש לעבור על יד קבוצה של בחורי ישיבה צעירים, כי הם עם קדוש. גוי שיוצא לו לעבור בשכונה יהודית בשעת לילה מאוחרת, אף פעם אינו צריך לחשוש פן איזה בן ישיבה או רואה חשבון יהודי יגיח מעבר לפינה ויתנפל עליו. היהודים הם העם הכי פחות עברייני.

חנוכה מלמד אותנו שעלינו להחיות מחדש את התפיסה שלימד אותנו שלמה המלך בשיר השירים. עלינו לשבח יהודים שומרי תורה! עלינו לספר בשבחם, ולתאר כמה בעלי חסד הם! יהודים נותנים מעשר, עשירית מההכנסות שלהם! דברו על כך! ספרו כיצד היהודים עוסקים בהקמת משפחות לתפארת, כמה ההורים נאמנים לילדים והילדים נאמנים להורים! חזרו שוב ושוב וספרו כמה ציבור יראי ה' הוא הגון וישר! אף אחד אינו מתקרב אלינו!

אנחנו פסגת האנושות! העולם כולו צריך לראות בנו דוגמא של מידות טובות, גמילות חסדים, צניעות ויושרה. היצר הרע נלחם בכך בכל עוז, והוא מצרף לשורותיו אפילו יהודים שומרי תורה ומצוות. משימתנו היא לספר תמיד בשבחם של ישראל. עלינו לספר זאת לעולם כולו, אך יותר מכל עלינו לספר זאת לעצמנו. עם ישראל הוא היפה ביותר מבין כל אומות העולם.

(קטעים מלוקטים מתוך 'תורת אביגדור' וישב תשפ"ג)

אולם עלינו להבין נקודה חשובה. אותה עריצות ושלטון שעל ידם ניסו היוונים להחטיא את ישראל ולהרחיקם מאביהם שבשמים ומתורתו לא הסתכמה רק ביוונים עצמם. מי היו אותם "זדים ביד עוסקי תורתך"? מי הם ה"רשעים ביד צדיקים"? לא היו אלו רק היוונים, אלא רבים מאוד מהם היו יהודים, ואלה היו האויבים שלנו. עיקר השתלשלות הסיפור של נס חנוכה הגיע דוקא מיהודים רשעים.

באותה תקופה קם בעם ישראל סוג חדש של יהודים, יהודים שהתרשמו מהתרבות הנאורה של היוונים ובזו לעצמם וליהדותם. הם החלו מבקרים בעריהם של היוונים, והם הושפעו מהאידיאולוגיה היוונית לפיה היהודים הם עם בעייתי שצריך "לתקן" ו"לקדם" אותו. היוונים ותרבותם נפרסו על פני כל העולם, והם עשו רושם אדיר על העמים כולם. היוונים היו אנשים מאוד משכילים. היו בהם מדענים דגולים ואדריכלים מוכשרים שבנו בניינים מרהיבים. בכל מקום ניתן היה לראות את תוצאותיה של אותה קידמה אדירה, ועל כן יהודים אלו נפלו בשבי התרבות היוונית. הם נשבו בקסמים של דרכי יוון והסתנוורו מהן.

הרשעים המתיוונים החלו לתפוס

עמדות שליטה על הארץ

עידן חדש זרח, והם החלו להביא רעיונות זרים אל תוך ארץ ישראל. הרשעים המתיוונים החלו לתפוס עמדות שליטה על הארץ. הם העריצו את ההשקפות היווניות, את חינוכם ומנהגייהם. הם התרשמו מבתי התיאטרות שראו אצל היוונים, דבר שלא היה מעולם בעם ישראל. הם החלו להכיר את המושג "בידור", ואהבו אותו עד מאוד. עלינו לדעת כי ליהודים מתיוונים אלו היה חלק מרכזי בגזירות היוונים על עם ישראל, והם אלו שסיכנו את עתידו הרוחני של העם. הלימוד הגדול של ימי החנוכה הוא שהאנשים שגרמו לנו לצרות הגדולות ביותר היו המתיוונים, אותם אלה שהתאהבו בתרבות היוונית, והושפעו על ידי אותה "חרפת נבל". הם החלו להביט בבזו כלפי חבריהם היהודים, ומצאו חסרונות בבני עמם. הם מיעטו בערכם, זלזלו בהם ומתחו עליהם ביקורת. היו אלה היהודים החלשים שנסחפו אחרי חרפת הנבל והמיטו חורבן על עם ישראל. וכנגדם עמדו יהודים בעלי עמוד שדרה, אשר העריכו את גדולתו של עם ישראל והבינו שאין מה לחפש אצל הגויים, והם היו אלה שהביאו את הישועה. הם התייצבו כנגד כל ה"נשות פוטיפר" שביזו והשפיעו את "היהודי המלוכלך", ובזכות זלזולם בחרפת הנבל של היוונים והמתיוונים, הקב"ה עמד להם בעת צרתם.

שהיו כמה יהודים שהתייצבו ואמרו, "לא!

הנס של חנוכה אירע משום שהיו כמה יהודים שהתייצבו ואמרו, "לא! לא נרכין ראש בפני חרפת הנבל של העולם החיצון והיהודים הפשרניים שאין להם עמוד שדרה. הגדולה והשלמות נמצאים אצלנו, בחיי התורה והמצוות, ואנחנו נוותר על הכל - כולל על חיינו - לשם כך". זה מה שהם אכן עשו, וזו הסיבה שזכו לנצחונות מופלאים כל כך. ובסופו של דבר, לאחר שנים רבות, זכו החשמונאים להיכנס

נדמיין שבוי שנחטף ומועבר במנהרות החמאס. מה הוא חושב? על הריח הטוב שיש במנהרה, או על הדרך לצאת בחיים מידי שוביו? נקל לשער שהוא אינו מרגיש בשום ריח, ומוטרד ביותר ממצבו העגום

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א עם שבעת הביאורים על נזדמנו לו בשמים שלא יוזק מריח רע

וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וְהָנְהוּ אֶרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בְּאֵה מְגַלְעָד וְגַמְלִיָּהִם
נְשָׂאִים נִכְאֹת וְצָרִי נָלֹט (לו, כה)

לשם מה נחוץ לנו לדעת את המשא שהיה על גמליהם של הישמעאלים?

פירש רש"י: "להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יוזק מריח רע" - הקב"ה הפך את הטבע, כך שערבים שנושאים תמיד נפט יבואו הפעם בלי נפט, ולא עוד אלא שניקו גם את הגמלים שלהם, כדי שלא יהיה ריח רע שיקלקל את הבשמים. כל זאת על מנת שכאשר הצדיק יסע למצרים יהיה לו ריח טוב במשך הנסיעה. על דברי רש"י הללו - אמר הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, מראשי ישיבת מיר - ישנה שאלה מפורסמת:

מדברים כאן על אדם שמכרו אותו, והוא בדרכו למצרים, מקור הטומאה של העולם. הוא אינו יודע כיצד הוא ישמור שבת, איך יהיה לו אוכל כשר לאכול ומניין יהיו לו תפילין. בגדיו נקרעו, והוא הושלך לתוך בור מלא נחשים ועקרבים. הוא מנותק ממשפחתו, האם מה שמעניין אדם במצב כזה הוא הריח הטוב שישנו בכלי החוטפים? נדמיין שבוי שנחטף ומועבר במנהרות החמאס. מה הוא חושב? על הריח הטוב שיש במנהרה, או על הדרך לצאת בחיים מידי שוביו? נקל לשער שהוא אינו מרגיש בשום ריח, ומוטרד ביותר ממצבו העגום.

שאלה זו תורצה בישיבות השונות, בהתאם למאפיין של כל ישיבה - אמר רבי אליהו ברוך, ופירט שבעה ביאורים לפי שבע שיטות שונות, כדלהלן:

1. שיטת קלם - דקדוק ענשי שמים

ישיבת קלם היתה ישיבה שכולה סדר מופתי? היו חלונות בישיבה, אך איש לא הסתכל בהן, כי ההוראה הייתה שלא להסתכל. אחד שכח מטריה, וכעבור שלוש-עשרה שנה מצא אותה בדיוק באותו מקום ובאותה זווית שבה הניח אותה, כי איש אינו נוגע במטריה שאינה שלו.

החינוך הוטמע בתלמידי הישיבה, שהיו גדולי עולם, הם חונכו לשליטה מוחלטת. רבי אליהו לופיאן זצ"ל עמד פעם בתחנת אוטובוס והיזז את ראשו לראות אם האוטובוס מגיע, משום שמיהר לניתוח בירושלים. אלא שמיד עצר בעצמו ואמר: "בקלם הייתי

מקבל 'מנה רצינית' על הזות הראש הזו. וכי בהסטת ראש לעבר הכיוון שממנו עתיד לבוא האוטובוס, תביא את האוטובוס מהר יותר? אלו סתם עצבים, ואדם צריך לשלוט בעצמו!"...
על בסיס הגישה הזו תירצו בקלם, שהקב"ה אינו נותן לאדם דבר שאינו מגיע לו בדיוק נמרץ - לא יותר ולא פחות. ליוסף הגיע עונש שימכר לעבד, אך הרחת ריח רע לא הייתה כלולה בעונש, לכן דאג הקב"ה שלא יהיה ריח רע. כשאדם מעניש לא מעניין אותו כמה יסבול הנענש, אך הקב"ה נותן עונש בדקדוק הדין. הנענש מקבל רק מה שנגזר עליו בהתאם למעשיו.

2. שיטת סלבודקה - גדלות גם בעת צרה

ישיבת סלבודקה חניכה לגדלות האדם. הנקודה היתה - אתה אדם חשוב, ועבורך כל העולם נברא. כדי שלך תהיה כוס קפה ותוכל לשמוע שיעור בראש צלול, בברזיל יש כמה מיליונים שמגדלים פולי קפה, ויש כמה מהנדסים בגרמניה שמתכננים מכונה שתטחן את הקפה הזה, וכמה מספנות בכמה מדינות שמייצרות ספינות שישנעו את הקפה, וכמה אנשים מייצרים את התנורים שיבשלו בהם את הקפה, וכמה בתי חרושת שייצרו מכונות שיסיעו אותו - כלו אלו עבור בחור ישיבה שיוכל ללמוד עוד דקה אחת בצלילות הדעת! ראה כמה חשוב אתה לפני הקב"ה!

בני הישיבה היו הולכים בכבוד ובהדר, עד שהיו מכנים אותם 'הת"רים מחברון'. כשהסבא היה רואה בבית המדרש בחור שאינו מסופר, היה שולח אותו להסתפר, באומרו: "אתה בן מלך, ועליך

להיראות בהתאם!"

כדי כך הוא מדד את הכובע, החליף למידה אחרת, ושילם...
בבריסק לא מתעסקים בכלום. יש רק משהו אחד שצריך לעשות
בעולם - ללמוד.

לשיטתם אמרו, שאילו היה ליוסף ריח רע הוא לא היה יודע מה
מקורו, וממילא לא היה יכול ללמוד... כדי שיוסף הצדיק יוכל ללמוד
בשעת הנסיעה למצרים ולשנן את התורה שלמד, דאג הקב"ה
שיהיה לו ריח טוב.

5. שיטת טלו - הריח הוא אות משמים

טלו היתה ישיבה של ענקי המחשבה. בטלו הדלקת נרות חנוכה
לא היתה פעולה שטחית של הדלקת אור, אלא מעשה שפועל
בעולמות העליונים. בפעולה הזו מאירים את החושך שהוא היצר
הרע! הם חינוכו לתפוס בכל דבר את המחשבה שעומדת מאחוריו
ואת העומק הטמון בו. לא היו בטלו שיחות מוסר אלא שיעורי
מחשבה, להבין את העומק וההבנה שמסתתרים מאחורי הדברים,
ולדעת מה אתה עושה ואיך אתה פועל.

בטלו תירץ רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל תירוץ מדהים -
שני אנשים דוקרים בן אדם בסכין - אחד מהם הוא רוצח שפל, והשני
הוא מנתח בבית חולים. מהו ההבדל ביניהם? הרוצח סכיני מלוכלך.
מעולם לא ראינו שרוצח שדוקר אנשים לוקח אלכוהול ומחטא את
הסכין שלו בין דקירה לדקירה... לעומת זאת מנתח בבית חולים,
שמטרתו לרפא אדם, מחטא את הסכין היטב, כך שיהיה סטרילי
לגמרי ולא יעביר חיידקים.

יוסף לא ידע אם מכירתו מגיעה משום שדיבר לשון הרע על אחיו,
וכביכול רוצה לזרוק אותו מעל פניו, או שמדובר בניתוח שנועד לתקן
את מידותיו ולרומם אותו. מהו המבחן? אם מנקים את הסכין או
לא, כלומר: איזה ריח יש לו בדרך. אם יש לו ריח רע, סימן שהקב"ה
אומר לו 'לך למצרים, ומגרש אותך כפי שגירש את שמעאל שונאו
על שיצא לתרבות רעה. אך אם יש ריח טוב, מעיד הדבר שיש כאן
משהו טוב, תהליך שיביא לתיקון ולרפוי.

זה היה האות שנתן לו הקב"ה בריח הבשמים!

6. שיטת מיר - גילויי השגחת ה'

בישיבת מיר היו עובדים תמיד על אמונה. במיר הצליחו לעבור את
השוואה בכח האמונה, בידיעה שיהודי אף פעם אינו לבד, ותמיד
הקב"ה נמצא עמו.

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, נהג לומר: כשילד נכנס
לניתוח הוא רואה את כל הרופאים עם מסיכות, בגדיו מוסרים ממנו,
והוא מושכב על מיטה קרה כשמעליו דולקת מנורה גדולה. הילד
מבוהל ביותר, אך הנה הוא מבחין מבעד לחלון באמו שעומדת
ומנפנת לו לשלום. האמא אינה מורידה בפועל משהו מן הכאב,
אך הילד רגוע - אם אמא אתו והוא לא לבד הכל בסדר.

על פי זה ביארו במיר - הקב"ה מראה ליוסף, שעל אף שהוא נמכר
כעת לעבד, ואינו יודע מה יאכל וכיצד יקיים מצוות, ומה בכלל יקרה
אתו, מכל מקום ה' אתו. הקב"ה הראה לו: תראה, אני חושב עליך.

המשך בעמוד 21

יחד עם זאת, הסבא היה נוהג לומר, שהכובע צריך להיות על הראש,
ולא הראש בתוך הכובע, כלומר: הראש לא צריך להיות מונח בזה.
בסלבודקה תירצו את הקושיה על פי דרכם - יוסף נמכר לעבד,
ונזרק ממשפחתו. אדם רגיל במצב כזה מאבד את עשתונותיו. הוא
לא שומע כלום, לא מריח ולא יודע כלום, ורק טרוד במה שעומד
לקרות אתו, אך יוסף הצדיק שמר על גדלותו. הוא נשאר באותו
ישוב הדעת, כאילו הוא נוסע כעת לירושלים... הוא לא אבד את
דעתו מן הלחץ - מה יהיה איתי כעת. הוא בטח בה', וידע כי בשבילו
נברא העולם והקב"ה נמצא עמו.

במצב כזה, של הרגשת הגדלות גם בזמן הצרות, ודאי שירגיש בריח
רע והוא עלול להפריע לו, לפיכך דאג הקב"ה שיריח ריח טוב.

3. שיטת נובהרדוק - פחיתות

המתעניין בריח בעת שבי

ישיבת נובהרדוק חינוכה בדיוק לקצה השני - הם עבדו על שבירת
המידות. הם הראו כמה קטן האדם, ועד כמה הנאה קטנה של
העולם הזה עלולה להוציאו מכל שיקול הדעת שלו.

בחור רץ לחפש פחית קולה, ומסוגל בשל כך להפסיד שיעור שלם...
אדם רוצה לשבת קצת יותר בנוח, ועבור זאת נוסע לתל אביב לחפש
ריפוד לרכב... כמה שעות מבזבזים בשביל ברו לאמבטיה... בשביל
שטויות - יכולים לאבד את הכל.

בנובהרדוק חינוכו לשבור את הרצונות. כל מה שאתה רוצה - תעשה
ההפך. מי שאהב להתלבש יפה, חונך בנובהרדוק לקנות לעצמו
כובע חדש, לשבת עליו ולרסק אותו, וכך ללבוש אותו...

על פי שיטתם זו תירצו בנובהרדוק - ראו כמה יכול אדם להיות קטן.
הוא נמכר לעבד, ומה יכול לעניין אותו בזמן הזה? לא אבא ולא
כלום, רק הריח שיש לו בנסיעה... משום כך צריך הקב"ה לדאוג לכך.
הם, כמובן, לא דברו על יוסף הצדיק, אלא על כך שאדם צריך להיות
מודע למידות ולכוחות היצר, כלומר: לכוחות הכהים והאפלים שבו,
כדי לשבור אותם. הקב"ה ברא אדם עם הכוחות הללו, שגורמים לו
לשכוח את כל מה שיש מסביב בשביל איזו הנאה, ואלמלא ישבור
אותו הוא עלול ליפול.

4. שיטת בריסק - כדי שלא יופרע תלמודו

ישיבת בריסק היתה ישיבה שכולה תורה. הם לא למדו מוסר, אלא
כל היום תורה. בבריסק נהגו שחתן בשעת חופתו נותן 'חבורה'
מתחת לחופה בסוגיות של קדשים. כשעושים שם ברית מילה,
מדברים אתו על הרמב"ם...

פעם פגשתי את ראש ישיבת בריסק בירושלים בחנות כובעים.
הוא הגיע עם בנו לקנות לו כובע ראשון לכבוד הבר מצוה. במקרים
אחרים יש בקנייה זו התרגשות גדולה, אך אותו ראש ישיבה דיבר
עם בנו על הרמב"ם בהלכות ספק טומאת תהום, ואמר לו ששיטת
תוספות בנזיר נראית לא כמו הרמב"ם, ורבי חיים אומר ככה... תוך

הוא לקח את תלמידיו למסלול אופניים אצל רענן, בתום המסלול ישבו לשכשך רגליים בכפר בלום על גדות נהר הירדן, רענן מקיבוץ "להבות הבשן" יושב לידו, ופותח איתו בשיחה ושואל: "תגיד יש כאן בכלל איזה בית הכנסת באזור?"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר', על כח הקדושה

"לכו ונמכרונו לישמעאלים" (לז, כז)

סיפר הגרב"צ פלמן זצ"ל: באחת השבתות הלך מרן הגרא"מ שך זצ"ל בגבול בין בני ברק לרמת גן, וראה שבחצי הכביש ששייך לבני ברק הכל שקט בקדושה וטהרה, ואילו בחציו השני של הכביש השייך לרמת גן מחללים שבת רח"ל. פנה הרב שך לבחור שהלך עימו ושאלו: "למה בחלק הזה כ"כ שקט, ובחלק הזה נורא ואיום?"

הבחור ענה לו, כפשוטו: "כאן זה בני ברק, ובבני ברק שומרים שבת, ואילו בהמשך הכביש זה רמת גן ושם לצערינו לא שומרים שבת". אמר לו הרב שך: "לא זוהי התשובה. התשובה האמיתית היא, כי כח שמירת השבת של תושבי בני ברק משפיע עד כאן, ולכן עד כאן השבת נשמרת. ואילו היה חזוק יותר גדול בשמירת השבת אצל תושבי בני ברק, הכח של שמירת השבת שלהם היה משפיע יותר, שגם בהמשך הכביש לא היו חילולי שבת..."

פרשת וישב לעולם הינה או שבת קודם חנוכה או שהיא ביום הראשון של חנוכה, רבותינו ראו מכמה אנפין קשר בין חנוכה לפרשה.

יש מדרש פליאה שמרבים לצטט אותו, למרות שאינו בנמצא במדרשים הידועים לנו. רבי שלמה קלוגר בספרו "קהלת יעקב" מביא את המדרש הזה בשם ספר "זרע אברהם".

זה לשון המדרש: "הדודאים נתנו ריח" (שיר השירים ז, יד) - זה ראובן, 'ועל פתחינו כל מגדים' (שם) - זה נר חנוכה". הדודאים רומזים לראובן, אשר הביא דודאים לאמו, והפתח רומז לנר חנוכה הדולק בפתחי הבתים.

אולם יש להבין, מה הקשר בין ראובן לבין נרות חנוכה?

הרב מפוניבז' זצ"ל הביא על כך ביאור נפלא: מה בין ראובן ליהודה? ראובן אמר לאחינו: אני מסכים עם פסק הדין שפסקו האחים שמגיע ליוסף עונש מיתה, אבל מן הראוי שלא נהרוג אותו בידיים. נשליך אותו לבור מלא נחשים ועקרבים והם יכישו אותו למוות. כך נשיג את שלנו: יוסף ימות, אבל לא על ידינו. נמצא אפוא, כי למעשה ראובן לא בא להציל את יוסף ממיתה.

לעומתו, הצעתו של יהודה היתה למנוע את מיתתו. אמר יהודה: "מה בצע כי נהרוג את אחינו". אם יש לנו בעיה שהוא רודף אותנו,

אפשר לפתור זאת על ידי שנסלק אותו מאיתנו. הוא ימכר למצרים וכך ניפטר ממנו, בלי ששפכנו את דמו.

מי מהם בא בהצעה הגונה יותר, ראובן או יהודה?

מי מהם בא בהצעה הגונה יותר - ראובן או יהודה? פשוט שיהודה. בעוד שראובן הציע לגרום לו מיתה, יהודה בא להצילו מן המיתה. אומר הרב מפוניבז', כי ההבנה הזו לפיה הצעתו של יהודה טובה והגונה מהצעתו של ראובן - אינה נכונה. יוסף הוא יפה תואר. הרעיון להוציא מביית אביו ולשלוח אותו לנכר, לחיות בארץ של טומאה ותועבה, בין עובדי אלילים מושחתים במידות - טומן בחובו סכנה רוחנית עצומה. מוטב שימות כיהודי כשר מאשר שיחיה אך יפגע ברוחניותו!

ובזאת נבין את הקשר לחנוכה. היוונים גזרו גזירות רוחניות על עם ישראל, כי רצו להחטיא את עם ישראל ולהטמיע בהם את תרבותם הפסולה והקלוקלת. כנגד זה קמו קומץ חשמונאים ונלחמו ביוונים, כדי להעביר את רוע הגזירה. בדרך הטבע, במלחמה כזו של מעטים מול רבים וחלשים מול גיבורים, לא היה לחשמונאים שום סיכוי לנצח.

החשמונאים ידעו היטב כי אם יקומו להילחם ביוונים, הם צפויים למות במלחמה. עמדה בפניהם הברירה - להיכנע או למות. אם

קדושה שלא הבנתי מהי אבל חשתי אותם, חדרו לי עמוק בלב, ואז הוא פונה אלי מושיט לי את ידו החמימה ושואל "מה עם שבת?" "אולי אתה סוגר בשבת? ואני עונה לעומתו, כבוד הרב אנחנו נלחמים על הפרנסה בימי החול אני כמעט לא רואה כאן נפש חיה, כל הפרנסה שלי היא משבת!!", אבל הרב גרוסמן לא מרפה, הוא ממשיך ללסוף את ידי ומכניס בקרבי מצבורים של חום ואהבה, ואומר השבת היא מקור הברכה, אם רק תחליט לשמור שבת תראה שלא יחסר לך כלום.

"החלטתי שאני מנסה! סגרת את העסק בשבת, ואני אומר לך, הרווחתי המון כשעבדתי בשבת אבל היו לי המון הוצאות, כאן שבירת רגל של אחד הרכובים כשבדיוק הביטוח נגמר, כאן נגנבו לי אופניים והואשמת ע"י הביטוח שהם היו מופקרים ובלתי שמורים... מאז שסגרת בשבת אני ועוד חבר - 'קייקי' כבר בלום' פתאום החלו לצוץ המוני קבוצות של בני ישיבות וסמינרים, אנו מרוויחים לא פחות מהתקופה שעבדנו בשבת, עם כמעט אפס הפסדים!!!

"היות והורגלתי לעבוד קשה בשבת ופתאום יצאתי לחופש, החלטתי למה לא נקים בקיבוץ בית כנסת נלך להתפלל קצת שיעורי תורה, פניתי למזכירות הקיבוץ, כמוכן שסירבו בתחילה, אבל אני ביחד עם יהודי חרדי בן הקיבוץ שחזר בתשובה יחד עם כל בני משפחתו, בתחילה עקרו לירושלים אבל אח"כ הורו לו רבותיו לחזור לקיבוץ - החלנו להפעיל לחץ.

"עשו ישיבת מזכירות של הקיבוץ, הדעות היו חלוקות, אבל אז קם אחד מהראשים ואמר, בית הילדים כבר התבטל ולא קיים, העבודה השיתופית גם היא כבר כמעט לא קיימת, אנשים מתפרנסים כאן מהשכרת צימרים וכדו, יש גם צורך בבית כנסת, אנחנו לא נממן אבל אם משהו רוצה לקחת על עצמו יש את בית הילדים פנוי שישפצו על חשבונם, וכך החלנו לשפץ בהתמדה, היום יש בית כנסת פעיל כשחברי החרדי הוא חזן ובעל קורא וגם מוסר לנו שם שיעורי תורה. "חסרון אחד היה 'ספר תורה כשר ומהודר' משלנו לא היה לנו, לקחנו כאן בהשאלה ושם בהשאלה, והחלטתי שאני חייב ספר תורה, התקשרתי לבן דוד שלי מקריית שמונה בחור בעל יכולת, הזמנתי אותו למסעדה בקריית שמונה, ישבנו ואכלנו ואז אמרתי לו ההורים שלך נפטרו למה לא תכניס עבורם ספר תורה לבית כנסת? הוא התווכח איתי, ואני לא מוותר ואז ניגש אלי בן אדם, מתנצל שהוא מתערב בשיחה לא לו, אבל אנחנו העלנו טונים והוא שמע. "אני מבין שאתם צריכים ספר תורה, אני החלטתי לכתוב ספר תורה על אבי שנפטר, אבל במשך הזמן עקבתי בבתי הכנסת וראיתי שהארונות מלאים בספרי תורה, אמרתי לעצמי מה תועלת ממילא לא יקרא בספר הזה יותר מאשר פעמיים שלש בשנה, אבל עכשיו שאני שומע שיש בית כנסת שאין אפילו ספר תורה אחד, אני תורם! "עשינו הכנסת ספר תורה, השתתפו עשרות מבני הקיבוץ שרקדו סביב ספר התורה, היום יש לנו בית כנסת עם ספר תורה מהודר משלנו!!!

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

יכנעו, אמנם הם ישרדו ויחיו, אך הם עלולים להיות מושפעים לרעה מגזירת היוונים ולהיפגע מבחינה רוחנית. הם הכריעו כי עליהם לצאת למלחמה, גם אם ימותו בשדה הקרב, שכן מוטב למות כשרים וטהורים מאשר לחיות ולהיות נתונים להשפעה הרוחנית הרעה של היוונים.

בורא עולם ראה את מסירות נפשם ועשה להם את הניסים והנפלאות. את הנקודה הזו אנו מעלים על נס בהדלקת נרות חנוכה, ועל כך אנו מודים ומהללים את הקב"ה, שהציל אותם ממיתה ובד בבד הציל אותם מלהידבק בהשפעה הרעה של תרבות יון.

וזוהו שקושר המדרש בין חנוכה לבין ראובן: "הדודאים נתנו ריח" - זה ראובן, 'ועל פתחינו כל מגדים' - זה נר חנוכה".

נר חנוכה מסמל את מלחמת הקודש של החשמונאים ביוונים, הם היו מוכנים להיהרג במלחמה ובלבד שלא להיזקק רוחנית. ומניין למדו זאת? מראובן, אשר הורה לגרום למיתתו של יוסף, לעומת יהודה שפעל להצילו תוך הכנסתו לסכנה רוחנית.

זו ההשקפה האמיתית - "גדול המחטיאו יותר מן ההורג" (ספרי, פרשת כי תצא רנב). מוטב למות כיהודי כשר מאשר לחיות בסכנה רוחנית מתמדת.

על כן החליטו האחים להוריד את יהודה מגדולתו. אמרו לו: אם אתה נותן יד להפקרתו הרוחנית של יוסף, אינך ראוי להיות מלך!

בצפון הארץ ישנה חברה להשכרת

אופניים - 'רענן - אופן'

כשאנו עומדים לפני ימי החנוכה הקדושים עלינו להבין שכוח הקדושה הנוראה בהדלקת נרות החנוכה בתוככי הבית היהודי יש בה להשפיע קדושה וטהרה אדירה,

ואם יש כוח של השפעה רעה במפגש עם העולם החיצון, הלא חז"ל אמרו שמידה טובה רבה ממידת פורענות, ברור שהשפעה של קדושה יכולה להשפיע מאוד מאוד, ועל כך סיפור מכלי ראשון:

בצפון הארץ ישנה חברה להשכרת אופניים - "רענן - אופן", מספר ידידי הרה"ג ר' חיים גינצבורג שליט"א: הוא לקח את תלמידיו למסלול אופניים אצל רענן, בתום המסלול ישבו לשכשך רגליים בכפר בלום על גדות נהר הירדן, רענן מקיבוץ "להבות הבשן" יושב לידו, ופותח איתו בשיחה ושואל: "תגיד יש כאן בכלל איזה בית הכנסת באזור?"

"בית כנסת באזור?" מזדעק רענן, "תביט מאחוריך, אתה רואה את הבנין הגדול הזה זה היה פעם מקום שבו גידלו בעלי חיים טמאים, אבל במשך הזמן קמו קבוצת בני אדם שהפכו את המקום, שיפצו אותו ועשו ממנו בית כנסת יפהפה..."

אבל תשמע אני אישית הקמתי בית כנסת בקיבוץ שלי "להבות הבשן", והסיפור הוא כזה:

"היו אצלי תלמידי מוסדות "מגדל אור" של הרב גרוסמן, בתום המסלול, הרב גרוסמן הגיע לראות את התלמידים הוא דיבר אליהם ואני הקשבתי ברוב קשב, הדברים שלו שהיו מטובלים באווירה

הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, סירב תחילה לקבל אותו לישיבה, והסביר לו שיש לו כבר דרך לעשות לפני שיהיה מסוגל לשבת ליד גמרא מבוקר ועד ליל, אבל אלי מירב הקיבוצניק הצעיר, התעקש בכל תוקף. משראה רבי יששכר מאיר שאכן נפשו חשקה בתורה, החליט לקבל אותו והצמיד לו חברותות שילמדו אותו את יסודות היהדות

מתוך שיחה שקיימנו עם הגאון החסיד רבי אליהו מירב זצ"ל, אשר רבים השיב מעוון, ועבד את קונו בשמחה בכל המצבים

את אחי אֶנְכִי מִבְּקֶשׁ (לו טו)

יעקב א. לוסטיגמן

חטפנו כזאת מכה כואבת

"ואז, כשהגיעה מלחמת יום הכיפורים, חטפנו כזאת מכה כואבת, שהותירה אותנו מצולקים וכאובים. התברר שאנחנו לא כאלו מוצלחים, שהצבא 'המהולל' לא משהו. נכון שבסוף הצלחנו להדוף את המתקפה של האויב, אבל באיזה מחיר!!! זה היה כאב לב נורא. שבר עמוק ובלתי ניתן להכלה.

"פתאום התברר לנו שהניצחון בששת הימים בעצם לא היה כזה טבעי, אם אנחנו לא בלתי מנוצחים, אז איך הצלחנו לנצח כזה ניצחון ענק? אולי בגלל שמישהו נסתר ובלתי נראה עזר לנו???

"וכך, מתוך החושך הנורא שהכה בנו אחרי מלחמת יום הכיפורים, רבים רבים זכו לראות את האור. תנועת התשובה החלה לפרוח, ואני זכיתי להיות אחד הראשונים שפרצו את הדרך והובילו רבים אחריהם. לא חיכיתי יותר מדי, מיד אחרי שהסתיימה מלחמת יום הכיפורים, אני כבר התחלתי לגשש את דרכי בעולם התשובה. נשאבתי אליו במהירות, ומאז אני פה, בתשובה. נהנה מכל רגע.

"ב"ה הקמתי בית, הקב"ה העניק לי משפחה, ילדים, נכדים, נינים. כולם בדרך התורה והיראה. חטפנו מכות לפעמים, אבל אנחנו

לפני כ 51 שנה דרכו רגליו של הרב אליהו מירב זצ"ל, על סף מפתנה של 'ישיבת הנגב'. המחזה שבה את לבו, עשרות צעירים, בחולצות לבנות מכנסיים שחורים, יושבים בבית המדרש, או עומדים ונשענים על ה'סטנדרים', ומנהלים מלחמה! לא פחות.

זאת לא מלחמה עם רובים וחרבות, גם לא עם טנקים ומטוסים. זאת מלחמה שמתנהלת בדיבור בלבד. דיבור עם המון המון מחשבה. הם מתווכחים, מתנצחים, שואגים את כאבם, לפעמים מוחאים כף מרוב התלהבות. 'מלחמתה של תורה'.

את התיאור הזה שמענו מפיו של הרב מירב בעצמו בשיחה שקיימנו איתו בשנה שעברה. ביום רביעי פרשת 'חיי שרה' י"ט בחשוון, הסתלק הרב מירב לבית עולמו בשם טוב, וכעת אנחנו מפרסמים את הדברים ששמענו מפיו, בתוספת דברים ששמענו מפי בנו, אשר ידיו רב לו בזיכוי הרבים במסגרת עבודתו ב'דרשו'.

"זה היה מיד אחרי מלחמת יום הכיפורים", סיפר הרב מירב לכותב השורות, שאז כינו אותו 'אלי מירב'. הוא היה טייס בחיל האוויר, בן קיבוץ, מה שנקרא אז בפי הציבור הכללי 'מלח הארץ'.

"אני זוכר את האופוריה שהיתה כאן בארץ אחרי מלחמת ששת הימים. הרגשנו שאנחנו נמצאים על פסגתו של כדור הארץ. ההרגשה היתה שעוד רגע אנחנו כובשים את וושינגטון, אם רק נרצה בכך. מי יכול עלינו? מי מסוגל לעמוד בפנינו? אנחנו בלתי מנוצחים!

"אף אחד, אף אחד! לא העלה אז את הרעיון שהניצחון הגיע בעזרתו של הקדוש ברוך הוא, לפחות לא אצלנו בקיבוץ, ולא בשום מקום שאינו דתי או חרדי.

"זה היה ברור לכולם שהצבא הישראלי הוא הצבא החזק ביותר בעולם, עם החיילים הכי חכמים והכי אמיצים, ועם התחבולות הכי מוצלחות שנראו אי פעם בשדה הקרב. עובדה! כבשנו חצי משטחה של סוריה, את כל חצי האי סיני, את כל שטחי יהודה ושומרון... כל זה בתוך שישה ימים. משהו לא הגיוני בעליל!!!

תמיד מרימים את הראש. יהודי לא מפחד מדרך ארוכה! לא מפחד! כשכואב בוכים, צועקים, אבל זוכרים שעוד מעט יבואו ימים טובים יותר. אנחנו לא מבינים חשבונות שמים, אבל אנחנו כן יודעים שגם מאחורי הדברים הקשים שעוברים עלינו - נמצא השם יתברך! "לפעמים בתקופות קשות הלב כואב, קשה להכיל כל כך הרבה כאב. אבל אנחנו יודעים בוודאות ובלי שום פקפוק! גם שם נמצא השם יתברך, הוא לא עוזב אותנו אפילו לרגע. אנחנו צריכים להידבק בו, לצעוק אליו, אבא תרחם! אבא תושיע! אבא תקרב אותנו אליך בטוב, בחסד וברחמים.

70 שנה עבדתי את ה' בהליכה ובעמידה מעכשיו אעבוד אותו בישיבה

הרב מירב זצ"ל, לא אמר את הדברים מן השפה הוא היה דמות של חיוך ושמחה, גם כשהיה מסובל בייסורים. בשנים האחרונות היה משותק ברוב גופו, ורתוק לכסא גלגלים, אבל החיוך לא מש מפניו והצהלה ניכרה עליו בכל עת. אחד מידידיו בא לבקר אותו בתקופה בה חלה ההידרדרות הגדולה במצבו, והוא הפך משותק ברגליו. "מה אתה מתבלבל, 70 שנה עבדתי את ה' בהליכה ובעמידה מעכשיו אעבוד אותו בישיבה", אמר, ושחק לייסוריו.

גם את השיחה שקיימנו עמו, היינו צריכים לתאם בצורה דקדקנית, כי סדר היום שלו היה עמוס לעייפה. כמנהגו מזה שנים רבות, מאז שחזר בתשובה וביתר שאת מאז היה לחסיד ברסלב נלהב, לא ויתר הרב מירב על מקווה ועל התבודדות מדי לילה. הוא היה קם בחצות, ואנשים טובים באו לקחת אותו ברכב מיוחד להסעת נכים, מעמיסים אותו עם כסא הגלגלים שלו, הישר למקווה שבבית המדרש הגדול של בעלזא בירושלים, המונגש לנכים, שם היה טובל ולאחר מכן היה נוסע לשוח בשדה, התבודדות קבועה ב'פעלד' הסמוך לקבר שמואל הנביא, לילה לילה, בלי לוותר ובלי לדלג. הנהגה היה משאיר אותו בתוך הרכב, בין העצים, ויוצא החוצה להתבודד בעצמו, והרב מירב היה 'מנהל שיחה' עם הקב"ה, ומתדבק בקונו בדביקות נפלאה.

לצד טיפולי הפיזיותרפיה והביקורים אצל הרופאים בגלל מצבו, היה הרב מירב שוקד על תלמודו רוב שעות היממה, בשמחה, בחיות ובהתלהבות שלא עזבה אותו אפילו לרגע קט.

לחוזרים בתשובה, יש טבע מאוד מעניין

באותה שיחה, שבמקורה הופנתה לפרסום בקרב ציבור של בעלי תשובה, סיפר הרב מירב בגילוי לב על ה'חידק' המקנן בלבו של כל בעל תשובה. ה'חידק' הזה, כך לדבריו, קינן בו מהיום שבו התחיל להניח תפילין, ומעולם לא עזב אותן.

אנו מביאים כאן חלקים נרחבים מאותה שיחה, כי גם מי שגדל כחרדי מינקותו יכול לשאוב ממנה הרבה מאוד חיוק להתחדשות בעבודת ה', "לחוזרים בתשובה, יש טבע מאוד מעניין", הוא אמר, "ברוב המקרים יש בהם מרדנות מסוימת. אף אחד לא יגיד לי מה לחשוב

ובמה להאמין. אני אחליט לבד!

"דווקא בגלל זה הם עוזבים את החילוניות ומתחילים לחפש דרך עד שהם מוצאים את עולם התשובה. "זה מה שקרה לי, וזה מה שקרה לעוד מאות אלפי חוזרים בתשובה לאורך שנים רבות.

"אבל כאן מגיע השלב הבעייתי... מה קורה אחרי שאתה חוזר בתשובה? פתאום אתה הופך להיות ילד טוב שמציית לכל מה שאומרים לו? לא! בוודאי שלא! הרי אם היית 'ילד טוב', היית עכשיו מוציא תואר שני באוניברסיטה, או מטפס מדרגה לדרגה בשירות קבע בצבא. הסיבה שאתה מניח תפילין ושומר שבת, היא בגלל שאתה לא 'ילד טוב', אלא ההיפך הגמור...

"אגב, לא פעם בעלי תשובה מספרים שקשה להם להיטמע בציבור החרדי, וזאת אחת הסיבות. אנחנו בעלי התשובה, אנחנו 'עם קשה עורף', הקהילות החרדיות בחלקן הגדול מקיימות סוג של אורח חיים שהוא הרבה יותר רגוע, יש כללים ידועים של מה כן מקובל ומה לא מקובל ואנשים לא סוטים מהכללים האלו בדרך כלל אם אין להם סיבה מיוחדת לעשות זאת.

"לעומת זאת, אנשים עם חידק של מרדנות, יעשו את ההיפך. דווקא בגלל שכולם עושים כך, אנחנו חייבים לנסות משהו אחר, שונה. זה מי שאנחנו!

"דווקא בגלל זה, כל חוזר בתשובה חייב שיהיה לו מדריך, ודווקא אחד כזה שבעצמו חזר בתשובה, או שצבר המון ניסיון עם חוזרים בתשובה. "אני לא מדבר דווקא על רב רוחני, מי שזכה למצוא רב שמתאים לו, אשריו ואשרי חלקו, אבל אפילו לא רב, אלא רק מדריך, אח גדול שחזר בתשובה, או חבר טוב שכבר עשה את התהליך, זה יכול להקל מאוד, ובעיקר להקנות יציבות.

"ואני אסביר למה אני מתכוון כשאני מדבר על יציבות. הרי החזרה בתשובה כרוכה באינסוף שינויים שהאדם עושה בחייו, במחשבה שלו. אפילו הסיפורים שהוא הכיר על חנוכה, מה שהגנת סיפרה לו בגן, מתבררים לו כשגויים. הסיפורים על פסח, על חג השבועות, הכל מתהפך. כי החילונים הפכו את חגי ישראל לחגים שאין להם שום קשר לתורה, למרות שהמקור שלהם הוא בתורה והתורה גם מסבירה למה נקבע כל חג וחג.

"אדם רגיל להתלבש בדרך מסוימת ופתאום מתברר לו שצריך קודם ללבוש שרוול ימין ואז שרוול שמאל, וכשהוא מתפשט אז להיפך, קודם שמאל ואחר כך ימין.

"ובמטבח, צריך לזכור אם המזלג הזה הוא בשרי או חלבי, וכשאתה אוכל, אתה צריך לזכור לברך לפני ואחרי, ואתה גם צריך לדעת איזו ברכה אומרים על כל דבר. אני לא מדבר על שבת שזה מאוד מתסכל לאנשים בתחילת הדרך, כל הזמן נכשלים בדברים שאסור לעשות אותם.

זה נראה מפחיד, נורא מפחיד

"יש דברים שאסור לומר, יש דברים שאסור אפילו לחשוב! יש מקומות שאסור להסתכל. זה נראה מפחיד, נורא מפחיד. והכי גרוע זה שאתה אף פעם לא מצליח לעמוד בכל 'רשימת הדרישות' הזאת.

מצווה. כך תוכל להתקדם עוד ועוד, ובעז"ה להיות אדם חדש".
למעשה, התיאור שמתאר הרב מירב של חיפוש מתמשך גם אחרי החזרה בתשובה, שיקף מאוד את הדרך שהוא עצמו עבר. ההיכרות הראשונה שלו עם עולם התורה היתה בביקור בשיבת הנגב. הוא נכנס, ראה את בית המדרש הומה מאדם, והחליט שזה מקומו. ראש הישיבה הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, סירב תחילה לקבל אותו לישיבה, והסביר לו שיש לו כבר דרך לעשות לפני שיהיה מסוגל לשבת ליד גמרא מבוקר ועד ליל, אבל הקיבוצניק הצעיר לא הסכים לשמוע 'לא', והתעקש בכל תוקף. משראה רבי יששכר מאיר שאכן נפשו של הצעיר חשקה בתורה, החליט לקבל אותו והצמיד לו חברותות שילמדו אותו את יסודות היהדות ואת הדרך ללמוד גמרא, והרב מירב אכן שקד על תלמודו ולא נח ולא שקט עד שסיים את כל התורה כולה, ש"ס בבלי וירושלמי, מדרשי חז"ל ושולחן ערוך על ארבעת חלקיו. באותה תקופה היה תלמיד נאמן של הגאון רבי חיים גריינמן זצ"ל, וקיבל על עצמו את כל החומרות הנהוגות בקרב תלמידי החזון איש. אבל גם לאחר שלמד את כל חלקי תורת הנגלה לא נח על זרי הדפנה, ופנה ללימוד תורת הנסתר, כשבמשך שנים היה לומד יום יום עם הגאון רבי יעקב הלל שליט"א, במוסדות 'אהבת שלום' שבראשותו, והיה מתנהג אז בכל הליכותיו כדרך המקובלים. לבסוף, לאחר שנים של התעלות בעבודת ה' בדרכים שונות, מצא את אשר אהבה נפשו בתורת ברסלב, בה למד 'לזרוק את השכל', ולהתנהג עם הקב"ה בפשטות, בתמימות ובעיקר בשמחה שקשה לתאר במילים. מכסא הגלגלים שלו היה צחוקו העליון נשמע למרחוק, את הכל קיבל באהבה, ותמיד השפיע אהבה לכל סביבותיו. מכריו של הרב מירב מתארים אותו כ"מישהו שתמיד טוב להימצא בסביבתו", ואכן רבים היו עולים אליו לביקורים תכופים, יושבים לצדו, לא רק כדי לבקר אותו ולשמח אותו, אלא בעיקר כדי לשאוב ממנו חיזוק ושמחה. יעמדו הדברים הללו לזכותו, והא מליץ יושר על משפחתו, על תלמידיו וידידיו, ועל כל בית ישראל.

"וכשאתה נכשל, אתה בטוח שהקב"ה עומד מעבר לפינה ורק מחכה לשנייה שתיכשל כדי להפליא בך את מכותיו, כי הרי עברת על רצונו!!! זה מכניס אנשים ללחץ, להיסטריה, לפחדים, מייצר טראומה, ומרחיק אותם מהקב"ה.

"אבל האמת? הקב"ה ברוך הוא הוא טוב ורחמן. ולשמור מצוות זה לא כזה קשה כמו שנראה, זה פשוט עניין של הרגל. לוקח זמן לקנות את ההרגלים הטובים הללו, ובתקופה הראשונה נכשלים המון! אסור להיבהל מזה! אסור גם לזלזל בזה. צריכים להתייחס לזה בכובד ראש, אבל לא בהיסטריה. משתדלים להתקדם, כל אחד בקצב שלו, ומבינים שאי אפשר לעשות כזה שינוי ענק ביום אחד. "והכי הכי חשוב, לדבר עם ה' יתברך, לייצר איתו קשר. תשתף אותו במה שעובר עליך, ספר לו מה אתה מרגיש, תבקש ממנו שיעזור לך שיפתח לך את העיניים, את הלב, שיוליך אותך בדרך הנכונה. "הקדוש ברוך הוא נגיש לכל אחד. לא צריך להיות צדיק גדול כדי שהוא יקשיב לך. הוא מקשיב גם למי שרחוק מדרגת צדיק. הוא פשוט שומע אותך, מקשיב ומאזין.

"צריך להסתכל על החילוניות כמו על התמכרות", הוסיף הרב מירב. "יש את שיטת 12 הצעדים כדי להיגמל מהתמכרות. כדי להיגמל מהחילוניות צריכים הרבה יותר מ-12 צעדים. זה לוקח זמן, ובמשך תקופה ארוכה מאוד אתה תראה שבעצם אתה עדיין קצת מכור, ועדיין צריך להתגבר על כל מיני רצונות, ולפעמים יש נפילות קטנות או גדולות ועדיין צריכים להתגבר ולהמשיך עוד צעד ועוד צעד. אלו החיים, זה התפקיד שלנו כאן בעולם הזה!

"ועוד נקודה קטנה וחשובה מאוד מאוד!", הוסיף הרב מירב בדברי ההדרכה שלו לבעלי התשובה (שטובה גם עבורינו...), "אל תזלזל במצוות שאתה עושה. יש להן חשיבות עצומה. הנחת תפילין היום? תשמח! זכית! שמת לעצמך בצד מיליון דולר! יש לך ציצית עליך? איזו זכות! אתה עושה את המעשה הנכון.

"זאת צריכה להיות הגישה. לייקר כל מצוה, כל מעשה טוב, להחשיב אותו, לייחס לו חשיבות, וגם לעצמך על כך שזכית לעשות עוד המשך מעמוד 3 | מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

את הש"ס!".
"ואז המשיך מרן ראש הישיבה ואמר, יוסף קטנן של שבטים היה ולא יכלו לעמוד בפניו מפני הבושה... איזו בושה נוראה! ועכשיו אני כמו קטנן של שבטים...!!!
"כשראה מרן שאני בוש ונכלם.. ריכך את הדברים. הוא אמר לי "למעשה אתה אומר שיעורים בשיבה, אז לפחות את הישיבישע מסכתות' אתה כן יודע, גיטין, קידושין, יבמות, כתובות... אבל חשוב לא רק את הדפים שעליהם אומרים שיעור, אלא את כל המסכת".
כשהתמניתי לר"מ בשיבה קטנה אמר לי מרן, שרבים שואלים מה עדיף למסור שיעורים בשיבה קטנה או בשיבה גדולה, הוא היה בדעה שבישיבה קטנה עושים מגידי השיעורים עבודה חשובה יותר. מרן היה מביא דוגמה מצבא של מדינה, והיה אומר שלכל צבא יש חיל אוויר ויש חיל רגלי. "את המבצעים' החזקים עושה חיל

המשך השיחה יפורסם בעז"ה בגיליונות הקרובים

דרשו' ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לא תסלח לעצמך.

האם יש סיכוי שיום אחד תהיה בקיא
במסכת עירובין מתחילתה ועד סופה?

סיכוי רחוק...

- לימוד יומי מתוק: כלל ישראל מתחיל בלימוד מסכת עירובין במסגרת ה'עמוד היומי'. עמוד אחד ליום, בבהירות ובמתנינות. קנין נצחי לדורות!
- שיעורים בהירים: מוזמנים להאזין לשיעורים בכל השפות בקו התוכן 077-2222-666.
- חוברת לימוד: קונטרס עיון העמוד, מוקדי חלוקה בכל הארץ, פרטים ב'נדריים פלוס'.
- מלגה לנבחנים: מבחן מיוחד עם כניסה למסלול המלגות, הזדמנות פז!
- לוח לימוד יומי: למעקב יומי, נשלח חינם לכל המצטרפים.
- מבחן מקוצר: המבחן הראשון יערך על 6 דפים בלבד!
- מוקדי בחינה: קרוב לאלף מוקדי בחינה בכל הארץ, פרטים ב'נדריים פלוס'.

**בכ"ה כסלו מתחילים
רבבות אלפי ישראל
בלימוד מסכת עירובין
במסגרת העמוד היומי**

אלפי לומדים יקבלו מושגים חדשים בהבנה
יסודית ובהירה ברשויות השבת ודיני
הטילטול הנוגעים לכל יהודי באשר הוא!

זו ההזדמנות שלך שאסור לך להפסיד.

הצטרף כבר היום, ונשמח יחד בסיום הגדול...

רישום והצטרפות ב'נדריים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-560-9000

בתחנה נידחת ראיתי אברך בגיל העמידה והיה נראה שהוא לא מקומי ולא יודע שהתחנה הזו ישנה וכבר הרבה שנים שלא עוברים בה אוטובוסים. עצרתי לידו ושאלתי אם ניתן לעזור לו כי לא נראה לי שיש כאן אוטובוס שייקה אותו לאיזה מקום

תשמעו סיפור שממנו נלמד על ההשגחה הפרטית המלווה כל אחד ואחד ועל הארת הפנים שהקב"ה מאיר לנו מידי פעם כדי לחזק אותנו שהכל מאיתו יתברך

מאת: הרב ישראל היימן

לפני תקופה קצרה יצא לי לקחת טרמפ מעניין מאד. בבוקר אחד רגיל, בדרך לירושלים לשיבה בה אני מלמד בבוקר, עברתי בתחנת דלק באזור תעשייה שנמצא מחוץ למקום ישוב. בתחנה נידחת עמד אברך בגיל העמידה והיה נראה שהוא לא מקומי ולא יודע שהתחנה הזו ישנה וכבר הרבה שנים שלא עוברים בה אוטובוסים. עצרתי לידו ושאלתי אם ניתן לעזור לו כי לא נראה לי שיש כאן אוטובוס שייקה אותו לאיזה מקום. הוא שמח על ההצעה ועלה לרכב. שאלתי אותו להיכן הוא צריך להגיע והוא ענה לי שהוא צריך לצאת מכאן ולא יודע איך. העליתי אותו לרכב ושאלתי אותו מה הסיפור ולהיכן בסופו של דבר הוא צריך להגיע. בשלב זה התחיל האיש לספר לי את הקורות אותו מאז יום האתמול.

המשפחה כבר לא ענה בטלפון כדי להעמיד אותו על טעותו והוא לא הכיר באזור מישהו אחר. כך הוא עמד בתחנה השוממת כשהוא אובד עצות ולא יודע מה לעשות. השעון כמובן לא התחשב בבעיה והמשיך להתקדם, ומיודענו התחיל להבין שאת הבדיקה לה הוא מצפה כל כך הרבה זמן הוא כנראה הולך להפסיד ולחכות לה עוד כמה שבועות מה שהיה יכול לגרום לו נזק לא מבוטל.

כמובן ששמחתי על ההזדמנות לעזור ואמרתי לו שאקח אותו לתחנה שנמצאת על הדרך שלי ושיש בה כמה קווי אוטובוס לבני ברק כדי שהוא יוכל להגיע מה שיותר מהר. תוך כדי הנסיעה הקצרה המשכתי לדבר איתו על הנושא, הוא סיפר על הבעיה שבגללה הוא צריך את הבדיקה הזו ותוך כדי הדברים הוא הוציא את פלט הפקס שהוא קיבל מהמכון שאמור לבדוק אותו כדי שאסביר לו כמה מילים שהוא לא הבין בעברית. הסברתי לו את הדברים וכשעמדנו ברמזור הוא רצה להראות לי משהו בדף.

הוא הסתכל שוב ושוב בדף ותפס את ראשו בהלם

העפתי מבט ולפתע נזעקתי, רגע... כתוב כאן שאתה מוזמן לבדיקה בירושלים ולא בבני ברק, למה אתה נוסע לבני ברק?

מתברר שהוא עלה מצרפת לפני כמה שנים וגר בדרום הארץ. הוא צריך להגיע לבדיקה מסוימת אצל מישהו שמקבל חלק מהימים בבני ברק וחלק מהימים בירושלים. הבדיקה הזו משמעותית בשבילו והיא די נדירה, לא ניתן לעשות אותה בכל מקום ואין הרבה שידועים לבצע אותה בצורה מקצועית. הוא בירר הרבה זמן ושמע על מומחה גדול שהוא גם אדם ירא שמים וחרד לדבר ה' שמקצועי בתחום אותו הוא צריך.

בבירור המקדים נתנו לו כמה תאריכים לבחירה מתי הוא יכול לבוא לעשות את הבדיקה חלקם בירושלים וחלקם בבני ברק. למעשה נקבע התור לאותו בוקר בשעה מוקדמת יחסית. כיון שמהדרום קשה להגיע מוקדם בבוקר הוא נסע כבר מיום קודם והתארח אצל בן משפחה בלילה בשביל להיות קרוב ולהספיק את הבדיקה שהוא מחכה לה כל כך הרבה זמן.

בן המשפחה אצלו הוא התארח לקח אותו בבוקר לאותו מקום בו פגשתי אותו והדריך אותו ללכת כמה עשרות מטרים ולהגיע לתחנה של האוטובוס שייקה אותו לבני ברק היישר אל הקליניקה המדוברת.

השעון כמובן לא התחשב בבעיה

למעשה הוא טעה, הלך לכיוון הלא נכון, כך הגיע לתחנה הנדחת בה הוא עמד ולא כל כך ידע איך חוזרים ולאן הוא צריך לפנות משם. בן

הקב"ה מנהל את העולם בצורה שלנו אין אפשרות לתפוס. מקרה ועוד מקרה שמצטרפים ליצירה גדולה שתכליתה קיום רצונו יתברך. אין לנו שליטה בכלל על הטבע ועל המהלכים - הם קורים בין אם נרצה ובין אם לא.

לא יעזרו השתדלויותיו של האדם בשום תחום. אם מה שהאדם רוצה לא משרת את רצונו יתברך, אדם יכול לעשות כל מה שנראה לו, להשקיע מחשבה זמן וכסף, והמציאות תענה לו בלגלוג... יש מי שמנהל את העניינים מלמעלה ומסובב את כל הסיבות והמקרים ולנו רק נותר להאמין בו ולהבין שכל מה שהוא עושה הוא לטובה והוא מבין הרבה יותר טוב מאיתנו מה ואיך צריך לקרות.

לא ניתן לשנות את רצונו יתברך, לא רק בגלל שהוא יותר חזק מאיתנו... בעיקר כי אנחנו לא יודעים מה טוב לנו ולמה כל דבר קורה והוא כן יודע שכל מה שקורה הוא לטובתנו.

גם מכירת יוסף עצמה היא לכאורה דבר שהביא צער גדול ליוסף עצמו ואביו ולאחיו, אבל בהבחנה של חלק ממהלך שלם שאמור להוביל ליציאת מצרים ולקבלת התורה ולהביא את העולם לתיקונו השלם, בוודאי שהמכירה הייתה חלק מהדבר הכי טוב שקר לעולם כולו.

כך זה גם בחיינו להבדיל אלפי הבדלות. אם נזכור שהגזירה אמת והחריצות שקר ונתלה את כל יבנו וביטחוננו על הבורא, אם נתמסר להבנה שהכל מאיתו יתברך ואין שום דבר שנעשה סתם כך, נוכל להכיל את כל הקורה איתנו גם אם כרגע נראה שזה לא כל כך נחמד ולצאת מחוזקים מכל ניסיון.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הוא נאלם דום. הסתכל שוב ושוב בדף ותפס את ראשו בהלם. מתברר שלפני כמה שבועות כשהוא תיאר את התור הוא אכן הוזמן לעשות את הבדיקה בבני ברק, אבל בסופו של דבר הוא הוצרך להקדים ביום את תאריך הבדיקה ולכן שינו לו את זה ליום הרצוי ולירושלים. את הפרט הזה הוא שכח ועשה כל טצדקי כדי להגיע לבני ברק בזמן... הכל הסתבך רק כדי שהוא יעלה על טרמפ, יבקש עזרה, ישוחח, ויגלה שהוא צריך בכלל להגיע לירושלים בעודו יושב ברכב שנוסע לירושלים...

כמובן שלקחתי אותו עד ירושלים והורדתי אותו קרוב מאד למיקום אליו הוא היה צריך להגיע לחיים טובים ולשלום.

במהלך הנסיעה דיברנו כמובן על ההשגחה הפרטית המלווה כל אחד ואחד. על החסד מהשמים ועל הארת הפנים שהקב"ה מאיר לנו מידי פעם כדי לחזק אותנו באמונה שלמה שהכל מאיתו יתברך. הוא הפנה אותי לפירושו של הרמב"ן בפרשת השבוע. על הפסוק "וימצאהו איש והנה תועה בשדה" מסביר הרמב"ן: **יאמר כי הוא תועה מן הדרך ולא היה יודע אנא ילך... ויאריך הכתוב בזה... ולהודיענו עוד כי הגזירה אמת והחריצות שקר כי זימן לו הקב"ה מורה דרך שלא מדעתו להביאו בידם.**

כלומר, יוסף הצדיק הולך לקראת אחיו במצוות אביו לחפש את אחיו והוא תועה בדרך, הקב"ה מזמן לו מלאך שייקח אותו אל אחיו, מזה מתגלגל כל עניין המכירה והירידה למצרים שהביאה לשיעבוד מצרים ולגאולה שעשתה אותנו לעם ישראל ולבניו נבחריו של הבורא.

לא סתם הוסיפה התורה את הפרט הלכאורה שולי הזה בסיפור. יש כאן לימוד גדול לכל אחד מאיתנו.

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א

אך בנשמתך הם אינם יכולים לגעת. שם תמיד ישאר ריח טוב. על הנשמה שלך תשמור כעל בבת עיניך. עד כאן דבריו של רבי אליהו ברוך פינקל.

לחטוף כל דבר טוב

כאשר אמרתי את הדברים לפני בחורי הישיבה שלנו, הם שאלו: ומהו התירוץ לפי דרך הישיבה שלנו? נענית ואמרתי להם:

יש לכם רב שמשגן לכם כל הזמן: תתפסו מה שאפשר לתפוס. אתם יכולים לחטוף ברכה אחת טובה? מצוה אחת קטנה? שתי דקות מהשיעור? תעשו כל מה שאתם יכולים לעשות.

לפי זה נבין מה רמזו הקב"ה ליוסף הצדיק. הקב"ה אמר לו: נכון, הכל שחור, אבל משהו טוב אתה יכול לחטוף. יש לך ריח טוב במקום ריח רע - קח ותיהנה לפחות מזה. אל תאמר: אם הכל רע לי, כבר לא שווה כלום. יהודי צריך להעריך אפילו דבר קטן כמו ריח טוב בדרך למצרים!

(מתוך הספר נאה דורש בהוצאת 'יפה נוף')

לעריבים אין אף פעם ריח טוב באמתחתם, והנה פתאום הם נושאים בכליהם בשמים. תזכור שאינך לבד, אלא עם הקב"ה. גם כי אלך בגיא צלמות - לא אירא רע כי אתה עמדי.

7. שיטת החסידים - בנשמה אי אפשר לגעת

החסידים מחנכים לפעול עם לב. הם מדריכים לקיים מצוות עם כל הלב, בהתלהבות דקדושה. לחיות עם שמחה, ולא לפעול כמו רובוט.

את קושייתנו ביאר רבי יצחק מוורקי זצ"ל על פי שיטתם באופן הבא -

כל ההנאות שבעולם: אכילה, שתיה, רחיצה ושינה - הן הנאות גשמיות. יש הנאה אחת שהיא רוחנית: הריח, כפי שאמרו חז"ל (ברכות מג ע"ב) איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו? זה הריח. זוהי הסיבה להרחת הבשמים במוצאי שבת - כשהנשמה היתירה מסתלקת מן האדם.

בריח הטוב אומר הקב"ה ליוסף: הם יכולים למכור את גופך, לקרוע לך את הבגדים ולזרוק אותך לתור בור. בגוף הם יכולים לענות אותך,

ר' יוסף ניסה בכל כוחו לחמוק מהבהרות, אך חבריו עטו עליו עד שגילה להם את כמוסת ליבו, 'השמעתם על הגרלת הלוטו הקרובה'?, ודאי ענו כולם, הלא זה שיחת היום בכל רחבי המדינה, נו, אבל מה ההגרלה הזו קשורה אליך?, קשורה קשורה, ענה ר' יוסף, בעזרת ה' ובישועתו אני עומד לזכות בה...

הקב"ה נותן לכל אחד ואחד כוחות, לאחד כוח דיבור נפלא ולשני כוח תיאור נהדר, לרעהו כוח שכנוע כביר, ולרביעי כוח הבנה וניתוח עצום

מאת: הרב צבי גטקר

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (ל"א)

דיקא יעקב ליטב בשלמה, הפץ עליו רוגזו של יוסף, לדיקים מנקהים ליטב בשלמה, אומר הקב"ה, לא דיין לדיקים מה שמתקן להם לעולם הנא, אלא שמנקהים ליטב בשלמה בעולם הזה. (רש"י).

המעשה הבא, מסופר על כמה מגדולי הדורות, ואולי אינו אלא משל, כך או כך, מעשה שהיה כך היה:

אל הרבי הצדיק, נכנס רבי יוסף, בפנים נפולות, רבי, אמר בקול נשבר, הושיעני כי הגיעו מים עד נפש. מה קרה? שאל הרבי בהתעניינות עמוקה וכנה, ורבי יוסף סיפר, שתי בנות בביתי, יושבות, וממתנות לשידוך, והבעיה היא 'כסף'.

רבינו הושיע נא.

הרבי נענה, ר' יוסף יקרי, הלא דיברנו כבר זה כמה פעמים על ה'בעיה' הזו, והצעת ליך את עזרת ה'צדקה', אך אתה מסרב לקבל מתנת בשר ודם, אף ברכתי ואיחלתי לך ישועות זה כמה, ומה אעשה איפה עוד.

רבינו, העיז ר' יוסף ואמר, לא את מר גורלי באתי לבכות כאן בשולחן הטהור, אלא להציע את הרעיון הנפלא שנפל בדעת.

נו, אמר הרבי, בא נשמע את חכמתכם.

רבי, נודע לי כי בעוד שבוע ימים ביום שלישי הבא עלינו לטובה, תערך הגרלה גדולה ע"ס מאתיים אלף רובל. אבקש רבי, אני אגייס כסף, אקנה כרטיס, והרבי יגזור שאזכה ב'לוטו'. וכך אוכל לפתור את מצוקתי בלי להזדקק למתנת בשר ודם.

'הקשית לבקש' נענה הרבי בחיוך כבוש, התחת אלוקים אני שתבקש ממני לחולל פלאות שכאלו. אך ר' יוסף לא הרפה, רבי, הוא אמר בתחינה, רבי, יודע אני כתלמידך הנאמן, כי יש בידך לחולל את הנס הזה, צדיק אתה, וכשצדיק גוזר הקב"ה מקיים, אנא, רבי, לא רואה אני כל מוצא אחר.

הרבי חשב וחשב וחשב, ובסוף אמר, ר' יוסף יקרי, הרבה הכרת טובה יש לי אליך, ומצוקתך צמודה לקירות ליבי, חושב אני כי באופן חריג, אסכים לרעיון. אתה תלך ותקנה כרטיס 'לוטו', ואני אתפלל ואזעק, ובעזרת השם יתברך, בזאת תיושע.

ר' יוסף יצא ותכף החל לבקש הלוואות

ר' יוסף יצא מחדרו של הרבי בצעדי ריחוף, בא-גד, מזלו הטוב מאיר באור יקריות, יש שכר לתפילותיו ותחנוניו הרבים, הרבי נעתר לרעיונו.

ר' יוסף יצא ותכף החל לבקש הלוואות, הן כרטיס הגרלה עולה סך עשרה רובלים, סכום לא קטן, והון רב בשביל אביון כמותו, לווה, קנה, והמתין חיכה.

במוצאי שבת ישבו בני הקהילה לשיעור הקבוע, ולאחריו כרגיל התיישבו לשיחת מרעים על כוסות תה מהבילות.

ר' יוסף, ניצל את ההזדמנות 'ענקל', 'כבר כמה ימים שאתה מהלך בינינו מרוגש, כאילו אתה מחכה ומצפה לאיזו בשורה טובה, אולי תוכל לגלות לנו, מה מביא אותך להתרגשות הזו?'

ר' יוסף ניסה בכל כוחו לחמוק מהבהרות, אך חבריו עטו והכבידו עליו, עד שגילה להם את כמוסת ליבו, 'השמעתם על הגרלת הלוטו הקרובה?', ודאי ענו כולם, הלא זה שיחת היום בכל רחבי המדינה, אין בינינו אחד שלא ניגש אליו סוכן לוטו להציע לו לקנות כרטיס, נו, אבל מה ההגרלה הזו קשורה אליך?, קשורה קשורה, ענה ר' יוסף, בעזרת ה' ובישועתו אני עומד לזכות בה..

שתיקת הלם השתררה, הם לא ידעו אם אזנם הטעתם, או שמא

ר' יוסף יצא משם כגביר של ממש, אם עד עכשיו הייתה זו רק 'אמונה' חזקה, כעת זה אצלו במוחש. בעזרת ה' בשבוע הקרוב הוא הולך להיות גביר המחוז.

יום רביעי הגיע, ר' יוסף מתפלל בדביקות, לומד את סדרי הלימוד שאחר התפילה, ותיכף ממהר לסור אל דוכן הלוטו לדעת האם הוא הזוכה המאושר בהגרלה שהתקיימה אמש, מה נדהם ונבהל, בגלותו כי המספרים שעלו בגורל לא נגעו ולא פגעו במספר הכרטיס שבידו, הברכה לא התקיימה.

בפחי נפש הוא רץ אל הרבי ובכה, הרבי נבהל ושאל אותו ר' יוסף מה קורה לך, ר' יוסף הוסיף לבכות ואמר, רבי ירדתי מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, עד לפני דקות אחדות הייתי הגביר של כל המחוז, והנה גיליתי כי לא, לא זכיתי בהגרלה.

הרב השתומם, ואמר בפסקנות: זה לא יכול להיות, פשוט לא יכול להיות, אתה היית אמור לזכות בהגרלה, ספר לי אולי מה עשית, איך קנית וכו'.

ר' יוסף סיפר איך קיבץ הלוואות וערביות, רכש את הכרטיס ממי והיכן, וכיצד הטמין אותו בביתו במקום סתר, ואיך בבוקר היום הלך אל הדוכן וגילה כי המספר שאותו הוא מחזיק בידו, 'לא זכה!'.

הצדיק התעקש, לא, אני עומד על כך שזה לא יכול להיות, אני יודע מה כוחי, ומה עשיתי בכדי שתזכה בהגרלה, חייב להסתתר כאן איזה עניין, ספר לי עוד מה היה בקשר לזה, מה סיפרת ולמי וכדומה.

ר' יוסף הסתפק והתבייש, אך לבסוף אזור אומץ, וסיפר: רבינו, לא נעים לי לספר, אך פקפוקים עלו בהקשר להבטחתכם, ולפיכך עלה רעיון לערוך הגרלת דמה במוצ"ש, ושם אכן עלה כרטיסי בגורל..

אח, ספק הרבי את כפיו באכזבה גלויה, איבדת את הכל, בהגרלה המוקדמת, הפסדת.

והנמשל: הקב"ה נותן לכל אחד ואחד כוחות, לאחד כוח דיבור נפלא ולשני כוח תיאור נהדר, לרעהו כוח שכנוע כביר, ולרביעי כוח הבנה וניתוח עצום.

הכוחות הללו ניתנו למטרה, מסוימת וחשובה, איזה כאב, איזה הפסד כשהם מתבזבזים על ההגרלה המוקדמת..

ביקש יעקב אבינו לישוב בשלווה, אמר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמחכה להם לעולם הבא??, וכי חלילה יעקב אבינו עליו השם, יפסיד מזכויותיו בהגרלה המוקדמת, חלילה!.

ר' יוסף האביון השתבשה עליו דעתו, רק יענקל מיודענו, לא איבד את העשתונות, ובחיוך רחב הגיב, מזל טוב, לא ידעתי ר' יוסף שחוזן מת"ח אתה גם חוזה בכוכבים.. וכולם גיחכו כנגדו.

לשם מה לוויית סכום שכזה?

אך ר' יוסף לא נפגע, אלא הוסיף וסיפר, נכנסתי השבוע למוריני ורבינו, אשר כולכם יודעים כי איש פלא הוא, וביקשתי את הסכמתו לכך שאקנה לי כרטיס, והוא יברך ויתפלל שכרטיסי יעלה בגורל, ואכן רבינו הסכים.. הזוכר אתה יענקל כי לוויית ממך השבוע 6 רובל, לשם מה לוויית סכום שכזה? לשם קיום ברכת הרבי, ובעזרת ה' כולכם תהנו ממנה, כשאזכה בסך העתק, אחלק לכם בוודאי ביד נדיבה.

יענקל שעד עכשיו חייך חיוך רחב, פניו נפלו, הוא הבין כי הסך הנכבד שלוה ממנו ר' יוסף השבוע הושקע בעסק ביש, ומי יודע מהיכן יחזיר ויפרע ר' יוסף את שגעונו, ובבהלה אמר, ר' יוסף זה הרי לא יתכן, רבינו הצדיק מעולם לא הסכין לכזו פעולה, לזכה נס גלוי, נדמה לי כי כחלק מהבלבול והערפל שנראה ששוכן עליך, גם חלמת אולי את המעשה, היש עוד עד להבטחת הרבי?, ר' יוסף הבין את חששותיו של יענקל, ולא ידע איך להניח את דעתו, ולגרום לכך שהוא וכל הסובבים יאמינו לו, הן רק הוא והרב היו בחדר כאשר הובטחה ההבטחה.

מכאן לשם, ומדיבור למחשבה, עלתה מהקהל הצעה, בואו ונעשה הגרלה מוקדמת, והיא תהיה לנו סימנא מילתא, אם כרטיס בעל מספר שווה לשלך דווקא הוא זה שיעלה בגורל, יש דברים בגו.

ומדיבור למעשה, דוד גדול וענק הוצב על השולחן בקאווע' שטיבל, כרטיסים אלטרנטיביים הוכנו במהירות, כולם בחשו ועירבו את הדוד, והזמינו את יענקל אחר כבוד להוציא את הפתק העולה מהגורל.

יענקל ניגש, הוציא כרטיס, וכולם נדחקו לראות את הפלא כמו עיניהם, הכרטיס בעל המספרים הזוכים היה הכרטיס שזהה לכרטיס שבידי ר' יוסף.

הלם קצר, התרגשות גדולה, כף נתקעה בכף קרובה וכולם יצאו במחול סוער, 'אשרינו אשרינו שזכינו לרבי כזה', 'סימן טוב ומזל טוב' וכולי.

כל הפרטים
בעמוד 19

הבה אחוד לך חידה, קורא יקר: האם הנך יודע איך קראו לאביו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל? מה עשה ופעל? מה היה שמו הפרטי?

לרגל יומא דהילולא השביעי של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל | כ"ד כסלו תשע"ח

מאת: הרב אליהו שור

כולנו הרב שטיינמן.

כך אפשר להגדיר את הדברים אשר אנו מבקשים להעביר במסגרת זו.

במה דברים אמורים?

תיכף נפרט את הדברים. אך קודם הבה נסכית לסיפור קצר שמספר הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, מגיד מישרים ידוע ומחבר סדרת הספרים המפורסמת 'ומתוק האור', אשר חיבר ספר מיוחד אשר בשמו יקבנו 'ומתוק האור - פניני הגראי"ל', ובהם אסף וליקט כעמיר גורנה אלפי פנינים, מעשיות והנהגות מחיי מרן רשכבה"ג הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, שבימים אלה חל יום היארצייט השביעי, מעת אותו ערב חנוכה, כ"ד כסלו תשע"ח, בו עזבנו לאנחות, והותיר את הספינה מיטלטלת בין גלי הים.

בהקדמתו לספר מביא המלקט עובדה מדהימה המוכיחה לנו עד כמה גדול כוחם של צדיקים להשפיע על בני דורם, ועד כמה גדול כוחם - לעתים - במיתתם יותר מבחייהם בהקניית הערכים, עליהם עמלו להחדירם בקרב שומעי לקחם כל ימי חייהם.

היה זה בחודשי החורף של שנת תשע"ח, ר' אהרן וזוגתו נישאו בשעה טובה ומוצלחת, עזרם השי"ת והם הצליחו להשיג מימון לדירה משלהם (זכיה, שכה הרבה מהזוגות הצעירים בימינו אינם זוכים בה, לצערינו...). בהגיע שלב תכנון הפנים בדירתם, והם החלו להתעסק בעניינים הטכניים שבדירה, באיזה סוג פורמייקה יצפו הארונות, אלו קרמיקות יחפו את הרצפה וכן הלאה. וכך בבואם לשלב בחירת הריצוף, מצאו את עצמם בחנות ריצוף ענקית בבני ברק.

מתלבטים אנו בין הקרמיקות

המוכר הדריכם בסבר פנים יפות, וכשהוא מותיר את ההחלטה הסופית בידם סקרו המה מבחר של קרמיקות, והחלו להתלבט בין קרמיקה איכותית ומרשימה שהיא יקרה יותר, לבין רעוטה הפחותה במקצת, אך גם אינה מרוששת את הכיס אלא במקצת...

כה התלבטו המה חוזר והתלבט. עד שלפתע פנתה הרעיה אל הבעל: "ראה נא, מתלבטים אנו כבר זמן רב בין הקרמיקות הרבות ואיננו מגיעים לכלל החלטה. במה נבחר ואיזה מהם ניקח, תוך כדי לפתע מנצנצת במוחי דמותו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל, ואני חושבת לעצמי: 'וכי מרן הרב שטיינמן זצ"ל, שזה עתה הסתלק מעימנו, ושמעתי עליו כה הרבה. על גדולתו, ועוצמות רוחו, פשטותו וענוותנותו. כמו גם גודל ההכרה בחיי הנצח האמיתיים, כאשר הקירות הקלופים בביתו שלא סוידו שנים רבות כאילו שאגו: "ראו

בני אדם, היאך חי בדורנו בן תמותה אשר אינו שת ליבו להבל והריק הסובבים אותו, ומתייחס לביתו כאל תחנת מעבר גרידא בדרך אל חיי הנצח בעולם הבא! הפנימו ולקחו מוסר!"

וכי הוא היה מתלבט כה רבות בין קרמיקה מקושקשת במקצת לבין מקושקשת כולה...

וכי היה מסיח לרגע דעתו מדביקותו בד' לצורך זה??
ודאי שלא!!!

אם כן, חשבתי לעצמי, אולי יש להרפות קצת, אולי לא צריך להשקיע במרצפות כל כך הרבה כוח ומוח, הון ואון..."

המוכר ששמע את השיחה מאחורי אזנו, חייך בתגובה חיוך רחב.

בני הזוג תמהו: "לחיוך מה זו עושה?"

הסביר להם המוכר: "וכי נראה לכם שאתם הזוג הראשון שמשמיע זמירות נפלאות כאלה? דעו לכם שאתם כבר הזוג העשירי בחודש האחרון שמילים אלו, או מעין אלו, מלווים את בחירת הקרמיקה לדירתם!!"

סיפור נפלא. אך גם מעורר מחשבות למעשה!

שכן מלבד העוצמה הטמונה בעובדה נפלאה זו, עוד זאת אנו רואים האיך שגדול הדור ומנהיגו מסוגל להשפיע לכל אחד ויחיד. כאשר כל אחד מרגיש שהוא יכול ללמוד מדרכיו של הרב שטיינמן. ואין מקום לאמירה: 'מילא הרב שטיינמן גדול הדור היה. אך אני, יתוש שביתושים, מה אני ומה חיי?'

לא! גם אתה יכול ללמוד מדרכיו בכל העניינים!

ולא רק זאת. אלא כל תולדות חייו מוכיחות לנו שכל אחד מחויב ומסוגל להידבק בערכי הנצח התמידיים!

הרב שטיינמן מחייב את הפשוטים!

שכן הבה אחוד לך חידה, קורא יקר: האם הנך יודע איך קראו לאביו של מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל? מה עשה ופעל? מה היה שמו הפרטי?

נדמה שמעטים יידעו לענות על שאלה זו.

ובכן הנה התשובה: לאביו קראו רבי נח צבי שטיימן ז"ל, יהודי ירא ושלם, בין היתר שימש כגבאי בית המדרש בעיירתו 'בריסק', ואת תפקידו עשה בנאמנות ומסירות.

ומוסר השכל עצום אנו יכולים ללמוד מעובדה זו. שכן בקרב רבים מקננת מחשבה: 'תינה, חברי שהוא בנן של קדושים, ואביו מסייעו בדבר, יכול הוא לגדול לאילנא רברבא, שכן מבית של תורה ויראת שמים הוא בא, וביכולתו להעפיל מעלות רבות. אך אני, יתוש בן יתושים. מה בכוחי לפעול? האם יכול אני לגדול בתורה ויראת שמים? הרי אין לי גב חזק להתגדל בעבודת ד', וכי ביכולתי להשקיע את עצמי בתורת ד' ובעבודתו? האם יש לי בכלל סיכוי לגדול למשהו נעלה יותר, מקודש יותר?'

והתשובה הנוקבת היא: הרב שטיינמן מחייב את הפשוטים!!!

שכן הוא, הענק שבענקים, לא הגיע מבית של 'בנשקיי"ם', אלא מבית יהודי תמים וירא של לפני המלחמה, והוא הצליח לפלס נתיב

ודרך בעבודת ד' וביראתו, הן בלימוד התורה הקדושה בהתמדה עצומה, כאשר שעות על גבי שעות עסק בתורה בקדושה ובטהרה, הן במדרגותיו בעבודת ד' מתוך פרישות וסיגוף!

וביחוד בנקודת האמת שבו, שהייתה מן המפורסמות, כאשר לא נתן לשום בן תמותה לבלבלו בשום נושא, לא בבין אדם לחברו ולא בבין אדם למקום, כאשר תמיד הוביל את שואליו ואת המשחרים לפתחו לנקודת האמת, וממנו לא זע בעוז ובתעצומות!

ועוד יותר. בזלזול העצום שהראה כלפי כל קנייני ההבל של העולם הזה הרי תיעבם בתיעוב עמוק ובבוז מוחלט, כאשר הוא מלמדינו תדיר להסתכל נכוחה ולשים אל ליבנו את ערכי הנצח האמיתיים, לחתור להשיגם ולפעול על פיהם ועל פי משנתם תדיר! הוא מחייבנו!

הוא מחייב כל אחד ואחד מאיתנו!

כלל אחד יכול לגדול! לכל אחד פוטנציאל להיות קרוב להשי"ת! אני, אתה ואחרים! כולנו!

וכשנשתדל להידמות ולו במקצת לאילנא רברבא זה, נהיה מאושרים ברוחנו ובכל מאודינו פי כמה, וכל חיינו יתנהלו בפרספקטיבה שונה לגמרי! וכך כאשר דמותו הנעלה של מרן זצוק"ל עומדת לנגד עינינו נזכה לעלות מעלה מעלה בדרך לרכישת קנייני הנצח וערכי הרוח!!

מאירים את חנוכה

עם ספרי חג במחירים מיוחדים

613

הבית שלך לספר היהודי

לרכישה עד הבית
כנסו עכשיו לנדרים פלוס < דרשו < 613
או 613-613.co.il

האם ניתן להבדיל על כוס קפה? האם בזמננו יש דין 'חמר מדינה' והאם מיץ תפוזים נחשב ל'חמר מדינה'?

במקום שקשה להשיג יין, ויש משקה אחר המשמש לבני המקום כמשקה עיקרי במשך כל ימות השנה - מכונה משקה זה 'חמר מדינה' [= יין המדינה], וניתן להשתמש בו להבדלה במקום יין. ויש שנראה מדבריו, שניתן להבדיל על חמר מדינה אף במקום שהיין מצוי בו. אולם, מים, או משקה אחר שאין לו חשיבות, גם אם הם משמשים כמשקה העיקרי במקום, אינם נחשבים לחמר מדינה. ומי סודה - הורו הגרי"ח זוננפלד זצ"ל והאגרות משה, שדינם כמים. ומשקאות קלים ומוגזים המצויים בימינו, אשר עיקרם מים - לדעת האגרות משה, הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, דינם כמים; והגר"נ קרליץ זצ"ל הסתפק בדבר. ומשקה חריף המשמש כחמר מדינה אך קשה לשתות ממנו 'רביעית' ברצף - לכתחילה, אין להשתמש בו להבדלה, ובדיעבד, ישתה ממנו לפחות 'כמלוא לוגמיו'.

ולדעת החזון איש, בזמננו שהיין מצוי בשפע, ומאידך, במקומות רבים אין שותים אותו בתדירות, אלא במועדים מסוימים, והמשקאות האחרים אינם באים כתחליף ליין - אין דין חמר מדינה לשום משקה. וכן כתב הקצות השולחן. אולם, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, אדרבה, הואיל ובזמננו היין אינו משמש כמשקה עיקרי, וברוב המקומות אין מגישים יין בסעודה, ושתייתו כמשקה קשה לרוב האנשים - ניתן להבדיל על חמר מדינה אף במקום שהיין מצוי; [ומצטרפת לכך הדיעה הנזכרת לעיל בתחילת הדברים - שגם בזמן שבו שימש היין כמשקה עיקרי, ניתן היה להבדיל על חמר מדינה אף במקום שהיין מצוי]. וכן דעת פוסקים רבים נוספים, כדלהלן, שגם בזמננו יש דין חמר מדינה. ולכל הדעות, מצוה להבדיל דווקא על יין, וחכמינו ז"ל הפליגו במעלת הדבר ובשכרו.

ולדעת הסוברים שיש בזמננו דין 'חמר מדינה' - הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שמיצי תפוזים ואשכוליות נחשבים כחמר מדינה, והחזון איש הסתפק בדבר. ומה - לדעת הקצות השולחן והגר"ח קניבסקי זצ"ל, אינו נחשב לחמר מדינה; ולדעת האגרות משה, בשעת 'דחק גדול' ניתן להקל בדבר. וקפה - במידת חום שהדרך לכבד בו אחרים לשתות - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, דינו כחמר מדינה, הן עם חלב והן ללא חלב, הן 'שחור' והן 'נמס'; לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, במקומות שמגישים אותו בשמחות ניתן להקל; לדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, קפה אינו נחשב כלל כחמר מדינה; ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל יש להקל בשעת הדחק בקפה ללא חלב בלבד. ובירה לבנה - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגר"ח פשינברג זצ"ל והאור לציון, נחשבת כחמר מדינה; ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, אין להקל בכך אלא בשעת הדחק. ובירה שחורה - לדעת החזון איש, אינה נחשבת כחמר מדינה; ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, בדיעבד ניתן להקל בכך. וכאמור לעיל, הגדרתו של משקה כחמר מדינה תלויה במנהג המקום - לשתותו כמשקה עיקרי וחשוב.

איזה 'בושם' הוא הנבחר ביותר להבדלה? מדוע מברכים בהבדלה 'בורא מיני בשמים' על כל סוגי הבשמים? ומדוע רצוי לאחסן את הבשמים בכלי זכוכית?

חכמינו ז"ל הנהיגו להריח בשמים במוצאי שבת, כדי להשיב את הנפש' הדואבת על יציאת השבת, ולברך עליהם בתוך סדר ההבדלה. ואמרו חכמינו ז"ל בזוהר הקדוש, שהמעולה מכל הבשמים לענן זה הוא - ההדס, והראשונים הביאו סמך לדבר מהמקרא. וכך היה מנהג ישראל מקדם, לברך

במוצאי שבת דווקא על ריח ההדס. ובתקופה שלאחר חג הסוכות, ראוי להשתמש בהדס שבו השתמשו למצות ארבעת המינים - כל עוד יש בו ריח הראוי לברכה - משום שראוי לקיים מצוה נוספת בחפץ שכבר קיימו בו מצוה אחת; אך בחג הסוכות עצמו אין להשתמש בו, משום שהוקצה לקיום מצות ארבעת המינים.

ולמרות שבימות החול, מברכים על ההדס, כמו על שאר עצי בשמים, "בורא עצי בשמים", ועל עשבי בשמים מברכים "בורא עשבי בשמים" - במוצאי שבת מברכים על כל סוגי הבשמים "בורא מיני בשמים". וטעם הדבר, משום שבמוצאי שבת מסורה ברכת הבשמים לכל המון העם, והם עלולים לטעות ולברך 'עצי בשמים' על עשב, ולהיפך, ותהיה ברכתם לבטלה; ואילו ברכת 'מיני בשמים' פוטרת בדיעבד את כל הבשמים. אולם, ראוי להשתמש בבשמים כאלו אשר גם בימות החול ברכתם 'מיני בשמים'.

וכלי של בשמים שהתרוקן ונותר בו ריח, אין לברך עליו, אך אם נותרה בו מעט אבקה מהבשמים, מותר לברך עליה. ומי שמסופק אם יש בבשמים שלפניו ריח הראוי לברכה - כתב הכף החיים שראוי לבדוקם תחילה, בטרם יברך; וכן הורה הגר"פ שיינברג זצ"ל. ואם אין לפניו בשמים להבדלה, ויש ברשותו תבלינים שאינם מיועדים להרחקה, אלא לבישול וכדומה - לדעת המשנה ברורה, כאשר נוטלם בידו על מנת להריחם, מותר לברך על ריחם; אך לדעת החזון איש, אף באופן זה אין לברך. ומנהג ישראל מקדמת דנא, לייחד בשמים להבדלה; ויש מן הראשונים שנהג לאחסנם בכלי זכוכית, וביאר הגר"ש ואנזר זצ"ל, שהקפיד שלא לאחסנם בכלי עץ או מתכת, משום שכלים אלו פולטים במשך הזמן ריח פגום המתערב בריח הבשמים.

מדוע מברכים 'מאורי האש' - בלשון רבים? ומדוע נהג הגר"ע גרודז'ינסקי לברך על נורת חשמל?

חכמינו ז"ל הנהיגו לברך בסדר ההבדלה "בורא מאורי האש" על הנר. וטעם הדבר, משום שהאש נבראה במוצאי שבת, שאז נתן הקב"ה דעה באדם הראשון, וחיכך שתי אבנים זו בזו ויצאה מהן אש, ובירך עליה ברכה זו. ונוסח הברכה הוא 'מאורי', לשון רבים, על שם הגוונים הרבים שיש באש: אדום, ירוק, לבן, תכלת, ועוד. ואם אמר 'מאור' האש, לשון יחיד - לא יצא ידי חובה; אך אם אמר 'ברא', לשון עבר, במקום 'בורא' - יצא ידי חובה. ומאחר ואין הברכה על הנר חובה גמורה, אלא מנהג - אם אין ברשותו נר לברך עליו, אינו צריך לחזר אחריו, ויבדיל ללא נר. ואם לאחר מכן, במהלך הלילה,

הזדמן לפניו נר, יברך עליו; ויש אומרים, שלכתחילה אין להנות מאור הנר, כגון לקרוא לאורו, עד שיברך עליו, אך המנהג אינו כן. ועל פי הקבלה, יש לברך ברכת 'מאורי האש' על נר של שעווה. וניתן לברך ברכה זו על נר בודד בעל שלהבת קטנה, אך מצוה מן המובחר לברך על אבוקה שאורה רב. ושני נרות הקלועים יחד, כנהוג בימינו, או נרות שהסמיכום זה לזה בשעת הברכה, נחשבים לאבוקה, אך יש להצמיד גם את הלהבות זו לזו. ונחלקו הפוסקים בנוגע למוצאי שבת שחל בו יום טוב, כפי שיחול השנה ליל יום טוב ראשון של פסח: לדעת הגרי"י קמינצקי זצ"ל, הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל והאור לציון, אין להצמיד את הלהבות, כדי שלא ישל באיסורי יום טוב, כגון ב'גרם כיבוי' על ידי טפטוף השעווה, אלא רק יקרב את הנרות זה לזה. וכן החמיר הגר"ש וואנזר זצ"ל, שלא לקרב את הלהבות, אלא נהג לברך ולהסתכל על הנרות שהודלקו לכבוד יום טוב. מאידך, ביסוד ושורש העבודה כתב, שראוי לקרב את הנרות, וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שיש להצמיד את הלהבות, אך יש להיזהר שלא יגעו הנרות עצמם זה בזה, מחשש שי'דבקו זה לזה. וכן דעת האגרות משה, שמותר לקרב את הלהבות זו לזו, וכן נהג הקהל יעקב. ואם הנרות התחברו על ידי שהצמידם זה לזה, לדעת הגר"ש ז"א אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל מותר להפרידם, ולדעת האור לציון אין להפרידם.

ואור החשמל המצוי בזמננו, לדעת פוסקים רבים אסור לברך עליו 'בורא מאורי האש'; ואף על אור של 'נורת ליבון' הפועלת באמצעות חוט לְהִט, שנחשב כאש לענן מלאכת 'מבעיר' ו'מכבה' בשבת - דעת פוסקים רבים שאסור לברך, אך הצפנת פענח התיר לברך עליו. וכמו כן, בדור הסמוך להמצאת החשמל, נהג הגר"ע גרודז'ינסקי זצ"ל לברך על אור זה של נורת ליבון, מפני צורך השעה - לפרסם ברבים שהדלקת הנורה וכיבוייה בשבת, דינם כהדלקת נר וכיבוי.

(מתוך מ"ב דרשו - ביאורים ומוספים)

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיליש גולדברג
ור' יעקב אשר גרין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

אהסידישער שבת

טועמיה

טעמיות והגיגים מתוך הפרשה

שאוצר זה הוא גדול משאר האוצרות

וימצא יוסף חן בעיניו (לט ד)

במדרש רבה כתוב שהקב"ה הראה למשה רבינו את כל האוצרות של מתן שכר שהן מתוקנין לצדיקים, והוא אומר האוצר הזה של מי הוא, והוא אומר של עושה מצוות. והאוצר הזה של מי הוא, של מגדלי יתומים, וכל אוצר ואוצר, ואח"כ ראה אוצר גדול, אמר, האוצר הזה של מי הוא, א"ל מי שיש לו אני נותן לו משכרו ומי שאין לו אני עושה לו חנם ונותן לו מזה, שנאמר והנותני את אשר אחון: וחותני את אשר אחון למי שאני מבקש לחון, וכן ורחמתי את אשר ארחם.

וביאר הגרמ"מ אזרחי שאוצר זה הוא גדול משאר האוצרות, וגם נקרא אוצר של מתן שכר, כי השכר מגיע על היותו נושא חן, כמו שכתוב "כי מצאת חן בעיני", ואין אדם נושא חן, ובפרט לא בעיני בורא העולם, אם לא שהשקיע באישיותו את מה שהביאהו לידי היותו אישיות נושאת חן, ואדם זה עמל רב השקיע עד שבא לידי כך, ונשיאת חן בעיניו של הקב"ה לא על חנם היא באה, ועל כך מגיע לו שכר מהאוצר הגדול.

בעל הטורים

אמר בשכר הכבוד

זכה עשו לכל הכבוד הזה

וישב יעקב פארץ מגורי אביו. בנימו' שב לקיים מצות כיבוד אב' אמר בשכר הכבוד זכה עשו לכל הכבוד הזה

דפתם רעה. בני' שהם אכלו באבר מן החי

פסים.נטריקון פוטיפר, סוחרים, ישמעאלים, מדינים

פסים. עולה בני' קין רמז לו שעל ידו ירדו למצרים וישתעבדו בניו והקב"ה יחסר מנין קץ מן השעבוד ורמז לו שימסור לו הקץ ורמז שימלוך פ' שנים ממנין סי"ם שהוא מנין שנותיו.

לך נא ראה. לומר שלא יצא אלא בכי טוב בשעה שיוכל לראות

והשבני דבר. נצנצה בו רוח"ק שסופו לחזור אליו

וישאלהו האיש. בני' מלאך גבריאל שאלו

וקל יש לו נתן פידו ס"ת לשונו מלמד שבא גבריאל ולמד לו שבעים לשון ולכך הצליח בידו

פנים מתוך פירוש בעל הטורים על הפרשה

נשיאת חן | וימצא יוסף חן בעיניו (לט ד)

מי שמקיים המצות אלא שמקיים בצער על שנדמה לו שמפסיד ע"י זה ממון והנאות אחרות, שזה אינו בחן כלל, אך יש מי שעושה בחן, ואז ה' מוחל לו בעבור החן שמצא בעיניו. (דרש משה) החידושי הרי"מ כתב שכאשר האדם מתבטל להבורא ית', ויודע שאין לו חיות משום דבר רק מהבורא ברוך הוא, אז אף שאינו הגון וראוי, הריהו מוצא חן והשי"ת מסייעו להיות צדיק באמת.

הגר"א כתב שהמתפלל מוצא חן. (ביאורי אגדות ברכות).

רבינו יונה כותב כי בשבירת התאוה יתרצה אל ה' יתברך וימצא חן בעיניו. (שערי תשובה א' ל"ג).

לזכות להבין תורה לעומקה צריך שה' יתן חן מיוחד

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי היה רגיל לומר שבברכת כהנים כתוב "ויחנך", ובספרי שם כתוב ד"א יחנך בתלמוד תורה, וכן הוא אומר תתן לראשך לית חן, ואומר כי לית חן הם לראשך וענקים לגרורותיך, הרי שזו ברכה לזכות בתלמוד תורה, ונאמרה בלשון חן ללמדך שתורת אמת יש לה לית חן מיוחדת, שכן טבעם של דברי תורה אמיתיים שחוט של חן משוך עליהם.

וכתב הגר"ח קניבסקי שכדי לזכות להבין תורה לעומקה צריך שה' יתן חן מיוחד לפניו ית'. (דרך שיחה)

וכל שיש ממנו מעט במציאות הוא יקר בעיני הבריות, כגון נחושת היא יקרה מברזל, וכסף הוא יקר מנחושת, וזהו שיש מעט בעולם הוא יקר יותר מכסף, ואבנים טובות המאירות שאינן מצויות כלל שוים נורא מאד. וכן הוא בעיני רוחניות, אינו מצוי כלל אדם שיתקן כל חלקי הדיבור, ואם ימצא אדם שישמור כח הדיבור כדין מכל חלקי דיבור האסור, מפני שחביבים אצלו מצותיו של ה' יתברך, זהו האיש שבדאי ימצא חן בעיני ה' יתברך, ויהיה שכרו מה' יתברך גדול מאד מאד. (חובת השמירה).

ואז ה' מוחל לו בעבור החן שמצא בעיניו

מרבן הגאון רבי משה פיינשטיין אמר שהדברים הטובים שעושה, יעשה באופן שיהיו בחן, והיינו בשמחה רבה בידיעתו כי זה כל חייו, וכמו שביאר בפסוק "ובחרת בחיים". שיש

אילו בנאי בונה בנין האם לא כל מחשבתו מה יאמר בעל הבית

בסדר התפילה אנו מתפללים כמה פעמים על 'נשיאת חן', בברכת המעביר שינה, בברכת שים שלום, בעילה ויבוא, ביקום פורקן, בברכת המזון, בתפילת הדרך ועוד. הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין אמר שלעולם עלינו לדעת שמטרתו של האדם בעולם הזה היא רק מציאת חן לפניו יתברך, לדוגמא אילו בנאי בונה בנין האם לא כל מחשבתו מה יאמר בעל הבית, הלא אם מחשבת עצמו טובה על עצם הבנייה האם בזה יספק את עצמו, הלא כל מאוויז זה מה שיאמר בעה"ב לטובה, ואם כן הוא הדבר למה לא נתבונן בעצמינו ענין זה, למה לא נחשוב כל אחד על עצמו מה אומר עלי יתברך, מה שאני עצמי נדמה לי שמעשי טובים הלא בזה אין עוד כלום, וכן מובא ברבינו יונה שעיקר בריאתנו הוא למצוא חן בפניו. ועלינו להתבונן בדרכינו על כל פעולה ופעולה לחשוב אם זה לרצון לפניו ומה אומר ע"ז בוראי. (אמרי יחזקאל).

זהו האיש שבדאי ימצא חן בעיני ה' יתברך

הח"ח כתב שהנה בעיני העולם אנו רואים שכל דבר שיש ממנו מדה מרובה אינו יקר כ"כ,

וכי מה אכפת לו ליוסף שלשני האנשים הללו אין היום מצב-רוח?

וישאל את פריסי פּרעה .. מהוּע פְּנִיכֶם רְעִים הַיּוֹם (מ.ו.)

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א: שר המשקים ושר האופים, היושבים בבית האסורים יחד עם יוסף הצדיק, חולמים חלום ואינם יודעים את פתרונו. בבוקר רואה יוסף את פניהם שאינם כתמול שלשום, ושואל אותם מדוע פניהם רעים היום.

יש להבין: וכי מה אכפת לו ליוסף שלשני האנשים הללו אין היום מצב-רוח? מה זה עניינו שהם זועפים? סביר להניח כי יוסף לא היה משועמם בישיבו בכלא. הוא ישב שם וחזר על התורה שלמד מאביו. הרי הפסוק אומר שיעקוב אבינו אהב את יוסף "כי בן זקנים הוא לו", ואמרו חז"ל שיעקוב לימדו את כל התורה שלמד בבית מדרשם של שם ועבר במשך ארבע עשרה השנים שישב שם. אם כן, בכל השנים בהן ישב יוסף בבית האסורים, הוא חזר על תורת אביו, ושינן את כל אשר למד.

מה אכפת לו, אם כן, ליוסף, אם שני הגוים הללו עצובים וזועפים? ובכלל, כיצד הוא שם לב לכך? אך אם נתבונן בדבר, נוכל להבין כיצד הגיע יוסף לאותה משרה רמה, עד שהפך להיות השליט על כל ארץ מצרים.

יוסף בישיבו בבית הסוהר, התייחס בחביבות ובנועם לכל אלו שישבו איתו שם. מן הסתם, מדי בוקר, כאשר היה פוגש את שר המשקים ושר האופים, היה מחייך אליהם ודורש בשלומם, והם היו משיבים לו בחזרה. והנה באותו בוקר, כאשר פגש אותם יוסף ודרש בשלומם, הם לא ענו לו כמו בכל יום. פניהם היו עצובות, וכיוון שחשו כי הוא מתעניין בשלומם מעומק הלב, פתחו את ליבם וסיפרו לו על החלום המוזר שכל אחד מהם חלם.

נמצא, כי כל הצלתו של יוסף ועלייתו לגדולה, שהתגלגלה לבסוף דרך שר המשקים, יסודה היה נעוץ באותה הנהגה של חיוך והסברת פנים לכל אחד ואחד. יוסף הצדיק לא היה מסוגל לראות בן אדם עצוב עם פנים רעות. זה מנהיג אמיתי.

(מתוך 'משכני')

שאלו אותו המתפללים: מדוע לא בכית השנה?

כולם מכירים את המעשה על היהודי שבא לבית הכנסת בפרשת וישב, וכאשר שמע כיצד "בעל הקורא" קורא על מכירת יוסף, התחיל לבכות מאד. רחמנות על יוסף! בשנה הבאה הוא בא שוב לבית הכנסת בפרשת וישב, אך הפעם כאשר שמע את הקריאה, ישב בפנים אטומות ולא בכה כלל.

"מה קרה לך?", שאלו אותו המתפללים. "מדוע לא בכית השנה?"

"אני ממש לא מבין את יוסף", אמר היהודי בזעף. "הרי כבר משנה שעברה הוא ידע שזה מה שיקרה לו אם יבוא אל האחים. למה הוא בא אליהם עוד פעם?"

אמר על כך האדמו"ר מגור ה"בית ישראל" זצ"ל: מדוע אנחנו צוחקים על כסילותו של יהודי זה? הלא אנחנו נוהגים בדיוק כמוהו! אדם חוטא, מצטער על החטא, ולמחרת חוטא עוד פעם. כבר הטאת ובכית בדמעות שלישי, למה אתה עושה זאת שוב? הרי אתה יודע שזה לא טוב!

(הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור יוסף הצדיק)

ורוח גדול היה לו בעיוב זה, של שנתיים בבית הסוהר

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: הנה כתיב (תהילים קכו א) 'שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים' ביאורים והסברים רבו בספרי רבותניו הקדושים לבאר מהותו של

'היינו כחולמים', ונביא את דברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פר' ויגש) וז"ל. 'היינו כחולמים' - היינו כיוסף בעל החלומות שעברו עליו כל כך הרבה צרות, במכירתו, ובבית פוטיפר, בניסיון הגדול, ולאחמ"כ בבית האסורים, כמאמר הכתוב (תהילים מב ח) 'כל משברך ויגליך עלי עברו', ובסופו של דבר נתברר שהכל היה לטובה עבורו, כי ראוי היה יעקב לירד מצרימה בשלשלאות של ברזל (ובזכות ירדתו של יוסף ומינויו למשנה למלך ירד מצרימה בכבוד מלכים). כמו כן, 'בשוב ה' את שיבת ציון' - כשתהיה הגאולה יכירו וידעו שכל היסורים והגלות הכל היה לטובה, ואז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה' - כמו ה'ישן' שנתערר משנתו וקם מתוך חלום שהיה רואה בחלומו הרבה צער וכאב, הרי כשקם משנתו כל הצער לשחוק בעיניו, באותו האופן יביטו כשתהיה הגאולה העתידה על כל הצרות שעברו, עכ"ל.

וכן מרומז בפרשתן (מ כג) 'ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו', ואיתא מהרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, דאע"פ שהיה נראה כרעה לגבי יוסף ששכח שר המשקים מלהזכירו ולהוציאו מבית הסוהר, מ"מ היה לו מזה טובה, שהרי אם היה יוצא מבית האסורים מיד באותה שעה, היה אכן משתחרר לחירות ותו לא, אבל מכיון שנשאר שם לעוד שנתיים ימים, לכן הוזכר לפני פרעה בעת שחיפש פרעה 'פותר' לחלומו, ואז לא די שיצא לחרות אלא גם התמנה להיות 'משנה למלך' ורווח גדול היה לו בעיוב זה, של שנתיים בבית הסוהר. ומכאן לימוד לכל אדם שלפעמים מסובב הקב"ה דבר שנראה כמו רעה אצלו והוא לטובתו כמו שהתגלה אצל יוסף הצדיק...

(באר הפרשה - תש"פ)

בן אדם שחולה בזה - איפה שהוא נמצא זה רודף אותו

ויקצף פּרעה על שְׁנֵי פְּרִיסָיו (מ.ב.)

תאוות הכבוד זה נורא! בן אדם שחולה בזה - איפה שהוא נמצא זה רודף אותו, כאן נדמה לו שההוא שאל קושיא יותר טובה ממנו, וכאן ההוא מצליח יותר ממנו וכו', יש רק עצה אחת - לעבוד על עצמו... ללמוד מוסר ולעבוד על המידות רעות. "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" רבי שלום שבדרון אמר תמיד: כתוב באיוב ("א, י"ב) "ועיר פרא אדם יולד", אדם נולד עיר פרא - חמור קטן, אם הוא לומד מוסר יש סיכוי שמהעיר יהיה 'בן אדם', אבל אם הוא לא לומד מוסר, מהעיר - החמור הקטן - נהיה חמור גדול...

יכול להיות בן אדם שאומר דרשות, וכביכול חושב 'בלתי לה' לבדו, וכבר בשעת מעשה הוא חושב אם הוא טוב, ואיך זה מוצא הן, וכו'. זה גורנישט... זה לא בלתי לה' לבדו...

(הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולוינגר זצ"ל בעל משמר הלוי. מתוך הספר "משיבת נפש")

צידה לדרך

וְהִנֵּה אֲרַחֵת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגְּלָעָד וְגַמְלִיָּהֶם נִשְׂאִים נִכְאֵת וְצָרֵי וְלֵט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִמָּה (ל"ז כ"ה)

סיפר לנו הכתוב, כי מה שהאדם רוצה להרע לחבירו, בזה הסיבה גופא, דרך ה' יתברך להיטיב לו, וכאן, שמכרוהו לישמעעלים, הביאוהו לבית פוטיפר, ושם היה ניסיון ועמד בו ובזכותו עלה לגדולה. (שמירת הלשון חלק ב' פרק יא)

אבל יש דרכונים מיוחדים שבאמצעותם נפתחים כל שערים

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: מסופר על הרה"ק רב גדליה משה מזויעהל זצ"ל, כששכב מסובב ביסורים קשים, ראהו משמשו הנאמן רבי אליהו ראטה זצ"ל שהוא ממלמל בפיו את הפסוק (תהילים טו. ג): "לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרובו", וחזר עליו כמה וכמה פעמים.

שאל המשמש את רבו למה מתכוון בשינון פסוק זה דייקא, והשיבו הרבי: "דע לך, כמו שכאן בעולם הזה ישנם דרכונים, שבהם אפשר לעבור רק ממדינה אחת לרעותה, ויש דרכונים מיוחדים, הניתנים רק לשרים ורוזנים, שבאמצעותם אפשר להיכנס לכל מדינות העולם - כדוגמת כך יש בשמים ממעל 'דרכונים' שבאמצעותם ניתן להיכנס להיכלות העליונים. למשל: על ידי התורה נכנסים להיכל התורה, ועל ידי התפילה נכנסים להיכל התפילה. אבל יש דרכונים מיוחדים שבאמצעותם נפתחים כל שערים, ואפשר להכנס לכל היכלות גן העדן, למעלה למעלה, עד אין שיעור. והדרכון הזה הוא מי שיכול להעיד על עצמו שמעולם לא פגע באיש יהודי. זוהי הסיבה שהנני חוזר ומשנן פסוק זה עתה, כי הוא הדרכון שבאמצעותו יפתחו לפני כל שערי גן עדן".

והדברים מחירידים לב ומזעזעים כל נפש ירא אלקים, ובודאי לא נתנו להאמר אלא על ידי יחידי סגולה שבדור, ולא כל מוחא סביל דא, לומר זכתי לבי ונקיתי כפי, לא עשיתי רעה לאיש, וחרפה לא נשאתי על קרובי.

(מתוך כבודם של ישראל)

שאל רבי חיים שמואלביץ את חתנו: "מה אתה רואה בכוס הזו?" השיב רבי יצחק אזרחי: "תה". הניד רבי חיים בראשו, ושאל שוב: "מה יש בכוס?"

הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א סיפר, שפעם הוא למד עם חותנו הגדול הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר ובמהלך לימודם נכנסה הרבנית והניחה לפני רבי חיים כוס תה חם.

שאל רבי חיים את חתנו: "מה אתה רואה בכוס הזו?" השיב רבי יצחק בפשטות: "תה". הניד רבי חיים בראשו, ושאל שוב: "מה יש בכוס?" תמה רבי יצחק, וניסה שוב לפרט: "מים חמים, סוכר ותמצית תה. מה עוד?" והציע: "אולי אפנה לרבנית לשאול מה עוד הניחה כאן?"

"לא!" דחה רבי חיים: "אני יאמר לך מה יש כאן בכוס! בכוס יש את הלב של הרבנית!"...

(אוצרותיהם אמלא' הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א)

מידי לילה לפני השינה שני כדורי אקמול. הוא סבל מכאבים חזקים ברגליים עד כדי שהתקשה להירדם ללא משכחי כאבים. ולמרות כך, אף פעם לא היה צריך ליטול אקמול לפני הלימוד. מיד כשהחל ללמוד נעלמו הכאבים! ראינו בעינינו שמתקיימים בו דברי חז"ל "זכה נעשית לו סם החיים" כפשוטם.

(מתוך הספר 'לעשות רצונך')

חבורה גדולה בעין. העין נפוחה מאד מלבד שהוא מתקשה מאד לראות משהו. הם היו בדיונים מה לעשות ולמי לפנות. רבי יוסף ידע שמדובר ביהודי שמתקרב לגיל מאה לאחר נפילה וחבטה שכמעט שברה לו את העצמות וגם מתקשה לראות, והיה משוכנע שלבטח ימצא אותו שוכב במיטה חסר-אונים. אולם, בניגוד מוחלט למהומה ששררה בחוץ - כשנכנס לחדר פגש בו יושב במקומו הקבוע בראש השולחן, עינו נפוחה מאד, וראשו דבוק לגמרא במאמץ לקרוא מילה ועוד מילה. כהרגלו, גם לא הרגיש שמישהו נכנס. כשהסבו את תשומת-לבו התאימו לו משקפיים חדשים.

אחד הנינים של הרב אלישיב ששהה אתו בלילות סיפר לי שבערוב-ימיו משך תקופה ממושכת היה נוטל

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: סיפר רבי זאב פריינד שליט"א, מרבני שכונת 'בית וגן', כי שמע מאחד מתושבי השכונה הרב יוסף וולף שליט"א, ממנהלי אופטיקה 'עינית' ברחוב שטראוס בירושלים, שבמוצאי שבת אחת לפני קרוב לחמש עשרה שנים קיבל טלפון מביתו של הסבא רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל והבהילו אותו לבוא מיד.

מה אירע? הרב אלישיב נפל, נשברו לו המשקפיים והוא מתקשה לראות ולקרוא ומיהרו לקרוא למומחה להתקין לו משקפיים חדשים. הוא מיהר לבית הרב ורואה מהומה גדולה בפרוזדור. הבנים הנכדים והגבאים כולם עומדים מודאגים. הם סיפרו כי הרב ספג מכות יבשות וגם המשקפים התנפצו לו בפנים ויש לו

הבנים
הנכדים
והגבאים
כולם עומדים
מודאגים. הם
סיפרו כי הרב
אלישיב נפל

הרבי מקדש על היין, מברך המוציא, והנה נדמה לאותו ילד שהרבי עשה את הסימן המוסכם. הוא פוצח בשיר בקולו הצלול: "שיר המעלות ... היינו כחולמים" ...

הציבור חשב, ודאי יש לרבי כוונות נעלות, מי יודע אילו סודות טמירים מונחים כאן, מי יודע מה ראה הרבי ברוח קדשו שהיה צריך כבר לסיים את הסעודה. אך האמת, לא מינייה ולא מקצתיה. הרבי חס על כבודו של הילד הקט, חשש שאם ישתיק אותו, גם אם יסביר לו את הטעות, ודאי ייפגע. כדאי לוותר על המשך המעמד הנשגב של ה'טיש', ובלבד שלא לפגוע ביהודי. מפליא!

למדנו עד כמה צריכים אנו להיות רגישים למצוקת הזולת, וחלילה חלילה לא להלבין פנים. למדנו שדווקא מי שמקפיד בכל מקום ובכל מצב על קיום התורה ועל כללי השו"ע, הוא האדם שגורם קידוש שם שמים.

(הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א - נאה דורש בהוצאת 'פה נוף')

האדמו"ר מאמשינוב שליט"א סיפר סיפור מפליא על אביו, האדמו"ר הקודם.

כבכל חסידות, היה רגיל לערוך 'טיש', שולחן, בליל שבת, עם זמירות ודברי תורה, חוויה רוחנית שנמשכת שעות.

יום שישי אחד נכנס אל האדמו"ר יהודי עם בנו, שהיה מחונן בקול נאה ומיוחד במינו, 'בעל מנגן'. אמר הרבי לאב, שהוא רוצה שהבן ישיר את 'שיר המעלות' בליל שבת בסיום ה'טיש'. הוא, הרבי יעשה לו סימן פלוני, ואז יתחיל לשיר. הרבי הסכים.

הגיע ליל שבת, עורכים את ה'טיש'. הרבי יושב בראש השולחן וקני החסידים סביבו. הצעירים עומדים סביב סביב, הרבי מקדש על היין, מברך המוציא.

בקושי עוברות כמה דקות, והנה נדמה לאותו ילד שהרבי עשה את הסימן המוסכם. הוא פוצח בשיר בקולו הצלול והנאה: "שיר המעלות בשבוע ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" ...

הרבי שהבין מיד את הטעות, מצטרף אליו בלי להניד עפעף.

כשהדוקטור עומד ליד הרב, סימן שהרב חולה

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל: בתלמוד הירושלמי (ברכות פ"ה ה"ב) אמרו, שקבעו ההבדלה בתפילה בברכת "אתה חונן לאדם דעת", כי "אם אין דעת, הבדלה מניין". וקשה, מילא הבדלה בין קודש לחול, צריכה דעת. בין ישראל לעמים, מחייבת דעת, אבל בין אור לחושך, איזו דעת נצרכת. כל חרק מבדיל בין אור לחושך!

נו, אימרו אתם. מה התשובה, מה הפשט?

התשובה, שיש כאן טעות יסודית בהבנת ההבדלות -

הדעת אינה נצרכת כדי להבין מה אור ומה חושך, מה קודש ומה חול, מי ישראל ומי העמים. לא לכך הכוונה - הכוונה היא שיש צורך בדעת כדי לבצע את ההפרדה בפועל. שלא לערב בין הקודש לחול, שלא לערב בין האור לחושך, לשמור על הגבולות שבין ישראל לעמים! שלא כאותם שבקשו לערב את התחומים ולטשטש את ההבדלים, להרכיב כלאיים ולהנהיג בכלאיים!

עליהם, נשא הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את משלו -

מעשה ביהודי חם, יהודי טוב, איש תם וישר, ירא אלוקים וסר מרע, שלא הייתה לו אלא סכין אחת. מזלגות הרבה, כפות וכפיות, וסכין - אחת. מה יעשה, ונצרך הוא לסכין הן לבשר והן למוצרי חלב. לפרוס אומצה בסעודה בשרית ולמרוח חמאה בחלבית החליט להקצות צד זה של הסכין לבשר, וצד זה לחלב. כך בא הכל על מקומו בשלום, עד שלא הבין מדוע לא יאמצו הכל את הרעיון, מדוע יש צורך בסכינים נפרדים!

ולא הבין, שאם חצי בשר וחצי חלב, הרי זו טרפה גמורה...

כך, החושבים לערב בין קודש לחול, בין אור לחושך ובין ישראל לעמים. ולא לערב ממש, אלא לחנך לשני צדדים, כך וכך אחוזים קודש וכך וכך אחוזים חול, ויוצרים מאה אחוזי טריפה...

וסיפר לי מרן ה"חזון איש" זצ"ל, שהגיעה משלחת מפרנקפורט שבגרמניה אל רבן של ישראל, הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, שימליץ להם על רב לעדתם, אבל הוסיפו שעל הרב להשתלם גם בלימודים כלליים ולשאת תואר דוקטור בצמוד לתואר הרבנות.

אמר להם רבי חיים עוזר: "כשהדוקטור עומד ליד הרב, סימן שהרב חולה" ...

(מתוך והגדת - הגדה של פסח)

חֲמִידַת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ

הסכת ושמע. אני אומר שיעורים מידי יום, ואפשר לדבר עמי בענייני הלימוד. רצונך שאף בזמן הסעודה אגיד שיעור? והרי הסעודה היא לכל בני המשפחה ועליה להיות מתאימה אף להם, לפיכך בזמני הסעודות אני מעוניין לשוחח רק על דברים שאף אנשים והילדים יבינו

דברי התורה וסעודות השבת

של מרן הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוקללה"ה

ובשקידה עילאיים, הרי שבסעודות שבת ויו"ט שבחיק המשפחה נמנע מלעסוק בהוויות דאביי ורבא כאשר אהב, ולא זו בלבד אלא שאף מנע את עצמו באותה עת מדברי חידושי אגדה על הפרשה שכוחו היה יפה גם בהם - גלייה לרעיה ונפל נהורא בבי מדרשא, תחת זאת, היה עוסק בזמירות ותשבחות של שבת וכיו"ב, ומספר עובדות והנהגות מגדולי ישראל ודורות עברו, כאלו שגם אוזן בית יעקב יכולה לשמוע ולהבין.

באחת השבתות אכל על שולחנו אורח שתוך כדי הסעודה פנה אליו באופן טבעי בשאלה בהלכה או בסוגיא כלשהי, נענה רבינו ואמר לו: "הסכת ושמע. אני אומר שיעורים מידי יום, ובזמנים אלו ואף במהלך כל השבוע - אפשר לדבר עמי בענייני הלימוד. רצונך שאף בזמן הסעודה אגיד שיעור? והרי הסעודה היא לכל בני המשפחה ועליה להיות מתאימה אף להם, לפיכך בזמני הסעודות אני מעוניין לשוחח רק על דברים שאף אנשים והילדים יבינו, ויהיה להם נעים ונחמד [- כשיחשוו כחלק מכולם]!"

אחד מנכדיו התעכב פעם בליל שבת אחר התפילה ונשאר בבית הסבא. משהבחין בכך רבינו קרא לו ואמר בתמיהה: "הרי אשתך ממתנה לך עתה בבית לקידוש. דו ביסט א שלעכטער מאן, אדער דיין פרוי איז א צדקת, אדער בביידע איז אמת..." [-אחת מן השלוש: או שאתה בעל רע, או שאשתך צדקת (-ולכן היא מוחלת על צערה) - או ששני הדברים אמת ובאומרו כן, אזי - כלשון הנכד - "ממש זרק אותי מהבית" שאלך מהר הביתה לאשתי המחכה לי לקידוש.

(מתוך הספר 'אחרון לדור דעה')

אחד מוותיקי תלמידיו שליט"א בא אליו פעם לביתו של מרן הגרמ"ד הלוי זצ"ל וביקש כי יאות לשמש בסנדקאות בברית לבנו, הנועדה להתקיים בבוקר יום השבת. והנה מדרך הטבע היו במקרה זה שתי סיבות עיקריות להיענות לבקשה. הן מפאת החביבות שנהג ביחסו עם תלמידיו, בשמחתם או חלילה בצרתם. וכמיום הפנים לפנים - אף הם היו כרוכים אחריו בעבותות אהבה, והן מפני הענין הנשגב של הסנדקאות גופא, בפרט כזו הנועדה ליום השבת שבה עול הישיבה והתלמידים אינו כבימות החול, ומסגרת הזמנים נוחה יותר ומאפשרת להוסיף עוד משימות.

אולם רבינו לא אבה להידרש לענין בטרם ישאל את פי רעיתו הרבנית תחי', ונימוקו עמו: הלא סעודת השבת תתאחר בשל כך, וצריך איפוא לקבל את רשותה לדבר כזה. משנשאלה והביעה את הסכמתה באומרה כי מבחינתה אין מניעה ושיעשה כחפצו, המשיך להתחבט אם להיענות לבקשה, אולם לאחר הפצרות התלמיד הואיל להסכים לכך. אגב, משנשאל לאחר צאת התלמיד ההוא מעם פניו, למה לא נענה תיכף לשמש בסנדקאות שהיא ענין גדול, לאחר שהרבנית מצדה לא התנגדה לכך, הסביר כי אמנם זכות גדולה היא "אבער צו תורה - קומט דאס נישט! [-אין זה משתווה למעלת לימוד התורה] - ותלמוד תורה כנגד כולם!".

באחת השבתות אכל על שולחנו אורח

עם שרבינו היה דבוק בתורה למעלה ראש מיום עמדו על דעתו ועד זיבולא בתרי"תא, אשר בה עמל ויגע בכל כוחו בהתמדה